Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 12 (1256) ГОД XXV 23 САКАВІКА 1980 г. ЦАНА 1 ЗЛ.

НАШ ГОЛАС

З якімі думкамі, з якімі пачуццямі ідзем мы на выбары? Ці толькі таму, каб апусціць у выбарчую урну падрыхтаваныя для нас бюлетэні з прозвішчамі кандыдатаў у паслы і радныя?

Ці толькі таму? Ці ў гэтым простым жэсце сапраўды праяўляецца штосьці шмат важнае, непаўторнае, урачыстае? Што варты мой адзіночны голас?

Падазраю, што такія, або падобныя думкі хвалююць сёння амаль усіх нас.

Думаючы над імі, над гэтымі пытаннямі, прыйшоў я да вываду, што мой голас спалучаецца з галасам маіх суседзяў, аднавяскоўцаў, жыхароў гміны... ваяводства... краіны... і становіцца нашым супольным, шматмільённым агульнанародным голасам, у якім якраз і праяўляецца аднадумная падтрымка выбарчай платформы Фронту адзінства народу, абаснаванай на пастановах VIII З'езду Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

Вось чым перапоўнены з выгляду просты гэты акт усеагульнага галасавання! Аддаем мы тады свой голас перш за ўсё за далейшае замацаванне **сацыялістычнага ладу** ў нашай краіне. У час пасляваенных пераўтварэнняў, якія здзяйсняліся ў Польшчы пад кіраўніцтвам партыі, сацыялістычны лад прывіўся ў свядомасці ўсяго народу. З яго дабрадзействаў асабліва шмат скарысталі жыхары даўнейшых паўночна-ўсходніх крэсаў, заселеных пераважна беларусамі. Колькі дзяўчат, колькі юнкоў і ўсіх іншых ад самага пачатку народнай улады аж па сённяшні дзень смела выкарыстоўвае няведаныя раней шанцы, якія стварыў для нас сацыялістычны лад. З глухіх вёсак і пасёлкаў ішлі яны ў свет, каб вучыцца, будаваць, абслугоўваць станкі і машыны...

Памятаю, было гэта зараз пасля першых выбараў у заканадаўчы Сейм, якія адбыліся ў студзені 1947 года. Прыехаў у нашу вёску нейкі прадстаўнік павятовых улад Саюза барацьбы маладых і запрапанаваў майму старэйшаму брату паездку ў Варшаву, каб там паступіць на падрыхтоўчыя курсы да навукі ў вышэйшай школе. Маці, якая не ведала аніводнай літаркі, з перапалоху загаласіла: *„Куды? У Варшаву? Дзе ж яна, гэтая Варшава? Навошта яна табе? Ёсць жа бацькоўская гаспадарка!“* Брат, аднак, паехаў, а з Варшавы накіравалі яго яшчэ далей — аж у Маскву, адкуль вярнуўся з дыпломам інжынера і быў першым прадстаўніком нашай вёскі з вышэйшай адукацыяй. У даваенны час на звыш сотню гаспадароў, якія засялялі нашу вёску, толькі некалькі ўмела крыху чытаць, а заявы да ўлад пісаў ледзь адзін чалавек.

Гэтыя простыя факты, якія можна наглядаць у кожным кутку нашай Беласточчыны, варта часам сабе прыгадаць.

Вядома, жыццё наша ніколі не праходзіла без клопатаў. Былі, ёсць і будуць на нашым шляху ў лепшую будучыню шматлікія цяжкасці. Для прыкладу, як цяжка ўсё яшчэ дастаць гаспадару некалькі мяшкоў цэменту, вапны, ці іншых будаўляных матэрыялаў! Колькі часу трэба пахадзіць па розных установах, пакланяцца розным „панам“ і „паненкам“, пашукаць „моцных“, якія прапхнулі б справу. Гэта, на жаль, праўда. Але праўдай таксама з'яўляецца і тое, што цэлая наша краіна безупынку з'яўляецца адной аграмаднай плошчай пабудовы чагосьці новага. Толькі жылых кватэр (на недахоп якіх безупынку наракаем!) запланавана аддаць у карыстанне **1 мільён 700 тысяч.** Гэта на працягу адной пяцігодкі ў маштабах краіны. Калі б абмежавацца толькі Беласточчынай, дык з дакументаў, прадстаўленых на апошняй ваяводскай справаздачна-выбарнай партыйнай канферэнцыі, вынікае, што на працягу мінулага чатырохгоддзя пабудавана ў нас 23 тысячы кватэр, а на гэту пяцігодку запланаваны падобныя тэмпы ажыццяўлення жыллёвага будаўніцтва, з тым, што ваяводскі камітэт партыі мае яшчэ распрацаваць асобны, шмат павышаны, але і рэальны план пабудовы кватэр.

І за гэта наш голас. А яшчэ мы галасуем і за тое, каб з кожным годам жылося нам выгадней, лепш і спакайней. Гэта асноўная, пастаянная мэта, да якой безупынку мы імкнемся, якую ў сваіх з'ездаўскіх пастановах указвае нам партыя. І гэтыя імкненні ўсё хутчэй і хутчэй пераўтвараюцца ў неад'емную частку нашага штодзённага быту.

Памятаю, які я быў шчаслівы, калі некалькі гадоў пасля вайны ўдалося мне ўпершыню пракаціцца на ўласным веласіпедзе. Пазней быў матацыкл, а гадоў сем таму назад купіў я сабе „Сірэну“ і паспеў ужо яе прадаць, бо не гонар цяпер на такой машыне ездзіць, трэба лепшую... І так амаль у кожнай сям'і — на вёсцы і ў горадзе. Проста пастаянна павышаецца ўзровень нашага дабрабыту і нашых патрабаванняў. І так будзе надалей. З'ездаўскія пастановы прадбачваюць павышэнне рэальных даходаў насельніцтва ў гадах 1981-1985 на ўзроўні ад 10 да 12 працэнтаў.

Але ніхто нам маннай кашы з неба не насыпле. Прыдзецца самім папрацаваць болей салідна, болей разумна. У апошнім дзесяцігоддзі наша гаспадарка паглынула сотні мільярдаў злотых на новыя капіталаўкладанні, на пакупку навейшай на свеце тэхналогіі. Цяпер наступіў час зборкі пладоў з гэтага інвестыцыйнага пасеву. Трэба, каб фабрыкі і прадпрыемствы паказалі, што патрапяць аддаць дзяржаве доўг у высакаякасных таварах, якіх патрабуюць людзі, якія змаглі б прабіцца на міжнародныя рынкі.

І за гэта наш голас. А яшчэ мы галасуем і за тое, каб здаровымі быць, каб спакойна свой век дажываць.

Каб мы здаровымі былі — шмат гадоў таму назад па прапанове Эдварда Герка

Працяг на стар. 4

У студзені бягучага года мы звярнуліся да начальнікаў гарадоў і гмінаў Беластоцкага ваяводства з пытаннем:

—Што вы лічыце за найважнейшае грамадска-гаспадарчае дасягненне ў гміне ў мінулым годзе?

Сёння адказваюць:

Інж. СТАНІСЛАЎ КАСТЭРА, начальнік горада Гайнаўка:

— Далейшы прагрэс у грамадска-гаспадарчым развіцці нашага горада.

Пабудавалі мы 245 жылых кватэр у многасямейным будаўніцтве і 50 аднасямейных дамоў. Пачалі пабудову новага жыллёвага пасёлка „Лясное“ па вул. Ліповай і падрыхтавалі звыш 200 новых будаўнічых пляцовак на пасёлку Пашкі. Пабудавалі 2 км водаправоднай сеткі па вул. Мілкоўскага і Ліповай. Мадэрнізавалі электрычнае асвятленне на некалькіх вуліцах. Пачалі рабіць новыя газоны і кветнікі.

На пасёлку „Гайнаўка II“ аддалі ў карыстанне дзіцячыя яслі на 100 месц.

У жніўні перадалі ў карыстанне першы сегмент экскурсанцкага дома ПТТК на 60 начлежных месц. Стаіць ён блізка ад вакзала ПКП, на вуліцы Паркоавай 8.

Арганізавалі вялікае культурна-разрыўковае мерапрыемства — фэстын рабочых.

Аднак найбольшым дасягненнем нашага горада было адкрыццё ў лістападзе гарадской аўтобуснай лініі.

Інж. ЯН САДОЎСКІ, начальнік горада Бельск Падляшскі:

— Далейшае паляпшэнне сацыяльна-бытавых умоў насельніцтва Бельска, перш за ўсё ў галіне жыллёвага будаўніцтва, камунальнага абсталявання, бытавых паслуг, школьніцтва і аховы здароўя.

У 1979 годзе Бельск павялічыўся на звыш 800 жыхароў. Цяпер у ім пражывае 19 841 асоба. Зараз на прадпрыемстве грамадскай прамысловасці працуе 8 370 чалавек. Прамысловыя прадпрыемствы выканалі свае прадукцыйныя планы ў сярэднім у 101,2% (у параўнанні з папярэднім годам гэта ўзрост на 7,2%). Бельскія будаўнічыя прадпрыемствы павялічылі сваю будаўніча-мантажную прадукцыю на 13,3%. План бытавых паслуг для людзей прадпрыемствы грамадскай гаспадаркі выканалі ў 107% (узрост на 19,3%). Гандлёвыя ўстановы (іх 122) план рознічнага продажу выканалі ў 102,3%. Дванаццаць гастранамічных прадпрыемстваў (яны маюць 528 спажывецкіх месц) выканалі план у 108,6%.

У мінулым годзе ў Бельску прыбыло па 3 км водаправоднай і каналізацыйнай сетак, паўкіламетра цеплавой сеткі, 2,2 км лініі электрычнага асвятлення, 2,6 км адноўленых палотнаў вуліц, 1,2 тратуараў і 4 га зялёных насаджэнняў.

Перадалі ў карыстанне 221 жылую кватэру ў рамках спулдзельчага шматсямейнага будаўніцтва. Апрача таго, закончылі пабудову 85 аднасямейных дамоў.

У чатырох пачатковых школах, двух агульнаадукацыйных ліцэях і пятнаццаці прафесіянальных школах навучаецца 6 000 школьнікаў. 929 з іх абяспечаны кватэрамі ў інтэрнатах.

Работнікі Бельскага дома культуры актывізавалі рабочыя калектывы мясцовых прадпрыемстваў і ўстаноў, школьную моладзь і самадзейнікаў да больш змястоўнай культурнай дзейнасці.

Многа мы зрабілі ў галіне аховы здароўя. Цяпер у Бельску працуюць 63 лекары і 253 медсястры.

Пачалася ў нас пабудова прадпрыемства па мантажу электралітычных кандэнсатараў „Унітра-Эльпольд“, на якім у бягучым годзе пачне працаваць пяцьсот асоб, у асноўным жанчыны.

Варта адзначыць вялікую грамадскую актыўнасць гарадскога насельніцтва. Выканала яно грамадскіх пачынаў на суму 8 мільёнаў 308 тысяч злотых.

Падрыхтаваў **Я. Целушэцкі**

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

АЛІМПІЙСКІЯ ЦУКЕРКІ

Шмат розных гатункаў цукерак, шакаладу, пячэння і іншых відаў кандытарскіх вырабаў — такі асартымент Гомельскага вытворчага аб'яднання „Спартак". Цяпер тут пачалі выпускаць 11 лепшых сваіх вырабаў з эмблемай Алімпіяды-80. Сярод іх — набор цукерак „Алімпійскія зоркі", „Спрынт", „Славяначка", шакалад „Алімпійскі" і іншыя.

МАШЫНЫ ДЛЯ ФЕРМ

Уступіў у строй новы вытворчы корпус завода „Брэстсельмаш" плошчай восем тысяч квадратных метраў. Тут змантіраваны канвееры для зборкі цяплавых машын і прыточна-выцяжных установак жывёлагадоўчых ферм. Абноўлены станочны парк. Зварка, гальваніраванне, афарбоўка, транспартныя аперацыі механізаваны і аўтаматызаваны. Магутнасць завода павялічылася ў два разы.

КАЛЯНДАР

135 гадоў назад

27.3.1845 нар. В. К. Рэнтген, нямецкі фізік. Адкрыў (1895) рэнтгенаўскія прамяні.

60 гадоў назад

23.3.1920 нар. А. Пысін, беларускі паэт.

55 гадоў назад

23.3.1925 нар. В. Швед, папулярны на Беласточчыне беларускі паэт-белавежац.

* * * * * * * * * *

24 III 1910 г. „Наша ніва" пісала:
М. Волпа, Гродз. губ. і пав. Мястэчка гэтае, як і ўсе вёскі, што ляжаць каля яго, беларускія, але толькі бяда, што народ круціць язык і чураецца сваёй мовы, а гаворыць так: як каталік — дык на моду польскую, а як праваслаўны — па расейску. Грамадзянскага жыцця тутака і паміну няма; народ яшчэ такі цёмны, што верыць у розныя чары, — ажно брыдка і казаць. Але затое маем і другую культуру: як прыйдзе свята — ды хоць і буднім днём гэтага хватае, — то ўсе корчмы паўнюсенькі беларусамі! І здаецца такое малое мястэчка, а піўных больш 5-ці і каб хоць народ быў багаты, а то беднeнькі, гаспадаркі кепскіе, заўсёды неўраджаі, а хто мае — які апошні грош, той нясе ў карчму. Прабаваў тутака пробашч адвучаць людцоў ад гарэлкі, вось паехаў ён да аднэй вёскі і давай ім чытаць па беларуску аб п'янстве і бядзе, якая з яго бывае. Ну і што ж? Людзі пастаялі паслухалі, а на другую нядзелю быццам наслухаўшыся ксяндзоўскай гутаркі, у два разы больш напіліся.

Прасвета таксама стаіць вельмі дрэнна хоць і ёсць школка, але няма ахвотнікаў хадзіць вучыцца ў яе. Не з вялікай ахвотай бацькі пушчаюць у школу сваіх дзяцей: лепей, кажуць, папрацуй у хаце.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.

B.Z.Graf. Zam. 495 Nakład 7.900 I-2

На лыжні алімпійскага комплекса Раўбічы.

Фота Уладзіміра Казлова.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

БЕЛАРУСКІ СПОРТ

У Беларусі актыўна займаецца гімнастыкай і спортам кожны трэці жыхар.

Гімнастыка — абавязковы прадмет у праграме навучання агульнаадукацыйных школ. Калі ў хлопчыка або дзяўчынкі, апрача ахвоты паскакаць ды пабегаць, выявілася асаблівая цяга да якога-небудзь віду спорту, яны могуць паступіць у спецыяльны клас, што ёсць ужо ў большасці школ, ці ў дзіцяча-юнацкую спартыўную школу, такіх школ у рэспубліцы ёсць каля чатырохсот.

У рэспубліцы дарослым створаны 8 дабравольных спартыўных таварыстваў. Для заняткаў па гімнастыцы і спорту ў Беларусі ёсць 113 стадыёнаў, каля 3 тысяч спартыўных залаў, 65 крытых плавальных басейнаў, больш за 2 тысячы стралковых ціраў, болей чым 7 тысяч футбольных плашчадак і 30 тысяч адкрытых спартыўных плашчадак. Такія аб'екты, як мінскія Палац спорту, Палац лёгкай атлетыкі, Стралковы стадыён, Рэспубліканская конна-спартыўная школа, Палац воднага спорту, алімпійскія комплексы „Раўбічы" і „Стайкі" высока цэняцца не толькі савецкімі, але і замежнымі спартсменамі.

Падрыхтоўкай спартсменаў кіруюць каля 12 тысяч штатных працаўнікоў і 550 тысяч іх памочнікаў: арганізатараў, інструктараў, суддзяў, метадыстаў. Вялікую дапамогу ім нясе Мінская навукова-метадычная бібліятэка па фізічнай культуры (між іншым, — адзіная ў СССР), у якой ёсць каля 400 тысяч кніг на розных мовах. Бібліятэка вымяньвае самыя новыя выданні з спартыўнымі арганізацыямі ўсіх сацыялістычных краін, а таксама Аўстрыі, Англіі, Канады, Бельгіі, Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, Злучаных Штатаў Амерыкі.

Штодня ў рэспубліцы праводзяцца розныя спаборніцтвы, на якіх спартсмены дасканаляць сваё майстэрства. Спартыўны каляндар прадбачвае турніры для спартсменаў розных узроўняў і ўзростаў. Маладыя змагаюцца да ўзнагароды клубаў: футбалісты — клуба „Скураны мяч", хакеісты — „Залатая шайба", шахматысты — „Каралеўская тура", лыжнікі і канькабежцы — „Сняжынка".

Для дарослых у кожным горадзе штогод праводзяцца зімовая і летняя спартакіяды. Іх пераможцы бароняць гонар сваіх камандаў на Спартакіядзе Беларусі. У 1979 г. як генеральная рэпетыцыя перад Алімпіядай — 80 прайшла VII Спартакіяда народаў СССР, у яе фінальных спаборніцтвах прымалі ўдзел таксама замежныя спартсмены з 85 краін свету.

Штогод на стадыёнах і ў спартыўных залах нашай рэспублікі выступае больш за тысячу замежных спартсменаў. Асаблівай папулярнасцю ў іх карыстаюцца такія міжнародныя спаборніцтвы, як змаганне за Кубак Беларускай ССР па фехтаванню сярод жанчын, традыцыйны турнір барацьбы ў вольным стылі, міжнародны турнір скачкоў у ваду „Веснавыя ластаўкі", спаборніцтвы ў пяціборстве за ўзнагароду Беларускай тэлевізіі і многа іншых спаборніцтваў.

У той жа час каля тысячы беларускіх спартсменаў выязджае на міжнародныя спаборніцтвы за межы нашай дзяржавы. Так, штангісты ўжо некалькі год выступаюць на спаборніцтвах у Чэхаславакіі, раварысты — у Венгрыі, фехтавальшчыкі — у Аўстрыі, на Кубе, у Балгарыі, лёгкаатлеты — у Ісландыі, весляры — у Польшчы. У апошнім часе прозвішчы беларускіх гімнастаў сталі добра вядомыя ў Аўстрыі. Традыцыйныя ўжо сустрэчы спартсменаў з гарадоў-пабрацімаў: Магілёва і Габрава, Гродна і Беластока, Брэста і Любліна. З кожным годам колькасць гэтых сустрэч павялічваецца.

Беларускія трэнеры і спецыялісты часта выязджаюць заграніцу. Толькі апошнімі гадамі нашыя трэнеры працавалі ў Алжыры, Беніне, Італіі, Афганістане, на Кубе, у Балгарыі, Інданезіі, Польшчы і шэрагу іншых краін.

Нядаўна па просьбе спартыўных арганізацый Эфіёпіі савецкія спецыялісты ўдзельнічалі ў апрацаванні праграмы развіцця фізічнай культуры і спорту ў гэтай краіне. У складзе дэлегацыі былі таксама прадстаўнікі нашай рэспублікі. Яны памаглі эфіёпскім сябрам падрыхтаваць масавыя выступленні на спартыўным свяце з нагоды Дня рэвалюцыі Эфіёпіі. За выдатную працу ім выказаў падзяку ўрад маладой рэспублікі. Такія падзякі прыходзяць амаль з усіх краін, дзе працавалі або працуюць беларускія трэнеры.

Замежныя спартсмены часта праходзяць стажыроўку ў складзе зборных каманд СССР і БССР, што трэніруюцца ў Беларусі. У апошнія гады асабліва папулярны ў савецкіх і замежных спартсменаў алімпійскі лагер „Стайкі", дзе створаны дасканалыя ўмовы для трэніровак.

Беларускія спартсмены маюць выдатныя вынікі ў спаборніцтвах самага вялікага рангу. На Алімпіядзе ў Манрэалі ў 1976 г. выступала 25 беларускіх спартсменаў. Сямёра з іх: стралок Аляксандр Газоў, фехтавальшчыкі Алена Бялова і Віктар Сідзяк, гімнастка Ольга Корбут, раварыст Уладзімір Камінскі, вясляр Уладзімір Раманоўскі і атлет цяжкай вагі Валеры Шарый сталі алімпійскімі чэмпіёнамі.

Кандыдатамі ў зборную каманду СССР на Алімпіяду ў Маскве выбраны 63 спартсмены Беларусі, яны прадстаўляюць васемнаццаць відаў спорту.

У Беларусі сфармаваўся шэраг спартыўных школаў, якія задаюць „моду" на ўсесаюзнай і замежнай спартыўных арэнах. Самую багатую на свеце калекцыю медалёў сярод барцоў, напрыклад, здабыў мінчанін Аляксандр Мядзведзь.

(Працяг на стар. 5)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

У Дабрывадзе • Пра букатаў Астроўскага • На адно пытанне адказвае начальнік Бельскай гміны • На запаведных сцежках • Шукаючы фальклору • Фата-маргана • Жыве Плаксей! • Амба! — заключае Дзядзька Квас • Пытанні для кандыдатаў на беларускую філалогію • Весткі з Гайнаўкі, Трасцянкі, Нараўкі, Парцава, Тафілаўцаў, Нарвы, Крушынян • Калі сняцца грушы • Што такое гармонія • Беларуская песня „Кася".

Niedziela 23 III — 5.40 TTR i RTSS — J. pol. sem. II. 6.10 Biolog. sem. II. 6.40 Now. w domu i zagrodzie. 7.10 Emerytury dla rolników. 7.20 Telewizjada. 7.55 Program dnia. 8.00 Dziennik. 8.15 Piosenki z Kołobrzegu. 9.00 Teleranek oraz „Dick Turpin" — odc. pt. „Pościg". 10.25 Antena. 10.50 Pilot Haresz — rep. 11.20 Barbara Hesse Bukowska. 11.50 Bobry — filmowa opowieść. 12.15 Dziennik. 12.35 Rolnicze rozmowy. 13.10 Gram dla. 14.10 Krakowski Teatr Baśni — Czary mistrza Bartłomieja. 15.00 Los. Dużego Lotka. 15.15 Koncert życzeń. 16.00 Lwy w Serenghetti — z serii Jane Goodall. 16.55 Anatomia dekady. 17.10 Tele-Echo. 18.10 Decydujący Front — Berlińska operacja — film TV radz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Dyliżans — western USA. 21.50 Dziennik. 22.10 Bonsoir Lille — dobry wieczór Katowice — koncert roz.

Poniedziałek 24 III — 12.45 TTR i RTSS — J. pol. sem. IV. 13.25 Hist. sem. IV. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Naucz. począt. kl. III. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Studio Młodych. 17.10 Dom i my. 17.20 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.45 Ucieczka z krainy złota — film przyg. TV CSRS. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr TV — Antoni Czechow — „Wujaszek Wania". 22.15 Świat i Polska. 23.00 Dziennik.

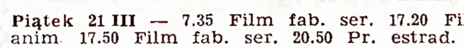
Wtorek 25 III — 6.00 TTR i RTSS — J. pol. sem. IV. 6.30 Hist. sem. IV. 11.05 Dla szkół. Pr. dla najmłod. kl. I—III. 12.00 Fiz. kl. VI. 12.55 Pr. dla szkół śred. kl. I—II. 13.25 TTR i RTSS — Mat. sem. II. 14.00 Chem. sem. II. 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 Wojsk. pr. hist. 17.45 Sonda. 18.10 Jaskiniowcy — odc. pt. „Dwaj kapitanowie" — ameryk. film anim. 18.40 Radzimy rolnikom. 18.50 Dobranoc. 19.00 Skojarzenia — teletur. 19.30 Dziennik. 20.10 Szpital miejski — odc. pt. „Synowie i córki" — film TV ang. 21.05 Widowisko rozr. 21.50 Siotry — rep. 22.10 Camerata. 22.35 Dziennik.

Środa 26 III — 6.00 TTR i RTSS — Mat. sem. II. 6.30 Chem. sem. II. 11.05 Dla szkół — Fiz. kl. VIII. 12.00 Chem. kl. VIII. 12.45 TTR i RTSS — Mat. sem. IV. 13.25 Geogr. sem. IV. 14.30 W drodze do nowego. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Psych. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kameleon. 16.55 Mecz piłki nożnej Polska—Węgry. 18.50 Dobranoc. 19.00 Przyr. opow. Wł. Puchalskiego — „Od żaby do krokodyla". 19.30 Dziennik. 20.10 Raboliot — fr. film fab. 21.50 X Y Z — cz. I. 22.20 Konfrontacje. 22.45 X Y Z — cz. II.

Czwartek 27 III — TTR i RTSS — Mat. sem. IV. 6.30 Geogr. sem. IV. 11.05 Dla szkół — J. pol. kl. VII—VIII. 12.00 J. pol. kl. II lic. 13.40 TTR — Hod. zwierz. sem. II. 14.10 Mech. rol. sem. II. 15.25 Program dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC oraz „Złoto Huntera" — odc. pt. „Iluzjonista" — film TV ang. 17.30 Studio Młodych. 17.45 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.10 Poligon. 18.40 Radzimy rolnikom. 18.50 Dobranoc. 19.00 W kinematografie — Nasi ulubieńcy Flip i Flap. 19.30 Dziennik. 20.10 Brygady Tygrysa — odc. pt. „Różne oblicza sprawiedliwości" — film TV fr. 21.10 Pegaz. 21.55 Pełen guślarstwa obrzęd świętokradzki. 22.55 Dziennik.

Piątek 28 III — 6.00 TTR — Hod. zwierz. sem. II. 6.30 Mech. rol. sem. II. 11.05 Wych. obywat. kl. VII. 12.00 Dla szkół — Biolog. kl. VI. 12.55 Geogr. kl. VIII. 13.25 TTR — Hod. zwierz. sem. IV. 14.00 Mech. rol. sem. IV. 14.30 Red. szk. zap. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Filozof. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kółko graniaste. 16.55 Studio Młodych. 17.10 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.35 Magazyn motor. 18.00 Czterdziestolatek — odc. IX pt. „Rodzina czyli obcy w domu". 18.50 Dobranoc. 19.05 Pr. muz. 19.30 Dziennik. 20.10 Kontrapunkt. 22.20 Planeta Ziemia — Era ssaków. 22.50 Dziennik.

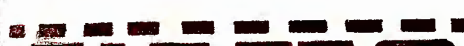
Sobota 29 III — 6.00 TTR i RTSS — Hod. zwierz. sem. IV. 6.30 Mech. rol. sem. IV. 11.05 Przysposob. obronne. 12.45 TTR i RTSS — Fiz. sem. II. 13.25 Biol. sem. II. 14.10 Program dnia. 14.15 Radzimy rolnikom. 14.25 Obiektyw. 14.45 Dziennik. 14.55 Magazyn lotniczy. 15.25 Orbita. 15.55 Studio Młodych. 16.15 Gwiazdozbiór — Vittorio De Sica. 17.00 I liga piłki nożnej. 17.55 Szanujmy wspomnienia — śpiewa A. Bogucki. 18.50 Dobranoc. 19.00 W świecie dzikich zwierząt — Borsuk. 19.30 Dziennik. 20.10 Mister Jerico — film fab. ang. 21.40 Dziennik. 21.55 Widowisko obyczajowo-sens.

Piątek 21 III — 7.35 Film fab. ser. 17.20 Film anim. 17.50 Film fab. ser. 20.50 Pr. estrad.

Sobota 22 III — 7.35 Film fab. ser. 15.30 Koncert życzeń. 16.15 W świecie zwierząt. 17.50 i 19.35 Film fab. 20.40 Pr. estrad.

Niedziela 23 III — 12.00 Film fab. ser. 13.20 Koncert życzeń. 14.05 Klub podróży. 15.05 Filmy anim. 15.25 Koncert. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Film fab. 17.55 Film dok. 19.35 Spotkanie z J. Nagibinem. 21.00 Pr. muz.

Białowieża Tenesse Skatiu — rum. 25—26. Maratończyk — USA 27—28. Lampy naftowe — czes. 29—30.

Bielsk Podl. Rój — USA 24—27. Zielone lata — pol. 28—29. Nie wychylać się — jug. 30.

Czeremcha Człowiek klanu — USA 25—26.. Sindbad — węg. 29—30.

Czyże Agnieszka idzie na śmierć — wł. Miecz — węg. 26—30.

Gródek Pełnia — pol. 29—30.

Hajnówka Wendetta — fr. 24—26. Powrót różowej pantery — ang. 27—28. Pani Minister tańczy — pol. 29—30.

Michałowo Trzy dni Kondora — wł. 25—26. Konie Valdeza — wł. 27—28. Gwiazda estrady — radz. 29—30.

Mielnik Niewierna żona — fr. 26. One dwie węg. 29—30.

Milejczyce Krzyżacy — pol. Wagon sypialny — jug. 26—30.

Narew Skradziona kolekcja — pol. Szczęście jest tak blisko — rum. 26—30.

Narewka Mistrz kierownicy ucieka — USA. Stawiam na trzynastkę — czes. 26—30.

Nurzec Bezdomny — buł. 25—26. Placówka — pol. 27—28. Dyrektor do wszystkiego — rum. 29—30.

Orla Ifigenia — grec. Pięć wieczorów — radz. 26—30.

Rajsk Jabberwocky — ang. Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 26—30.

ВЫХАВАННЕ ПРАЗ ПРАЦУ

Канікулы — канец заняткаў, заслужаны адпачынак для вучняў. Адны выязджаюць у лагеры, другія да знаёмых, іншыя дапамагаюць дома. Цікавую і карысную форму знайшлі вучні Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы. Ужо чатыры гады кожныя летнія канікулы выязджаюць яны ў добраахвотныя атрады працы. Шмат ёсць вучнёўскіх атрадаў і ў шматлікіх галінах яны працуюць. Вучні Гайнаўскага белліцэя нявязалі кантакт з Раёнам публічных дарог у Бельску Падляшскім. Працуюць пры рамонце, а таксама пры пабудове новых дарог.

Пры ліцэі ёсць два атрады працы, якія аб'ядноўваюць 50 працэнтаў школьнай моладзі. Камендантам аднаго з'яўляецца настаўнік Васіль Базылюк, другім апякуюцца Анатоль Скепка і дырэктар Уладзімір Сцепанюк. Адначасова Анатоль Скепка з'яўляецца адказным за „выхаванне моладзі праз працу“, бо пад такім лозунгам вядзе сваю дзейнасць школьная каманда ОГП. Моладзь ахвотна і з прыемнасцю адводзіць тры тыдні са сваіх канікул на працу. Аб гэтым сведчыць хаця б і тое, што многія вучні бралі ўдзел у гэтакіх атрадах ужо трэці год падрад.

— Гэта вельмі цікавая і карысная форма выхавання, — гаворыць дырэктар У. Сцепанюк. — Моладзь вучыцца пашане да працы. За працай пазнаеш вучня як чалавека, яго рысы характару.

Падлікі пладоў школьных атрадаў працы за 1978 год паставілі Гайнаўскі белліцэй на II месцы ў краіне ў рэсорце камунікацыі. Вялікае дасягненне. Радасць у школе. Шматлікія ўзнагароды. І тады нарадзілася думка і рашэнне працаваць, каб стаць найлепшымі. Заваяваць першае месца. Далей працавалі пры рамонце і пабудове дарог, працавалі пад лозунгам „Моладзь сваёй айчыне на яе 35-годдзе“. Пралажылі 2 кіламетры новай дарогі з Вітава да Пяскоў. Працавалі абодва атрады.

— Была тут толькі адна сцяжынка. Трэба было пачынаць спачатку, — гаворыць А. Скепка.

Адразу капалі равы і рабілі насыпы. Трактары вазілі зямлю. Трэба было выгружаць, выраўноўваць. Калі паявілася скарпа дарогі, яшчэ раз пакрывалі яе жвірам. І жыхары гэтых вёсак атрымалі добры праезд. У ліпені таго ж года працавалі таксама пры рамонце дарогі ў Орлі. Падсумавалі — і два першыя месцы ў ваяводстве. Заваявалі прыгожы кубак, дыпломы прызнання. Трывожылі вынікі цэнтральных падлікаў. І мары здзейсніліся 24 студзеня бягучага года. Атрад працы, якім апекаваліся А. Скепка і У. Сцепанюк, стаў найлепшым у краіне ў рэсорце камунікацыі.

„Добраахвотнаму атраду працы з Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы за І месца ў агульнапольскім спаборніцтве атрадаў у летняй кампаніі „ОГП 79“, працуючых на карысць рэсорту“, — прагучэлі словы ў Міністэрстве камунікацыі ў Варшаве пры ўручэнні дыплома і кубка. Ва ўзнагароду атрымалі таксама 13 тысяч злотых.

Працуюць яны не толькі ў час канікул і не толькі пры дарогах. Працуюць і пасля ўрокаў, і ў вольныя ад вучобы дні, калі іх старэйшыя сябры пішуць матуру. Прымаюць удзел у шматлікіх конкурсах. У 1979 годзе бралі ўдзел у конкурсе „Моладзь сваёй школе і асяроддзю“. Занялі І месца ў горадзе. А ў выніку ваяводскіх падлікаў, якія адбыліся ў кастрычніку ў Лапах, атрымалі ва ўзнагароду 5 тысяч злотых. Актыўна ўдзельнічаюць таксама і пры жніве, і пры капанні бульбы.

Добраахвотны атрад працы — гэта не толькі безупынная фізічная праца, але і пэўнага роду адпачынак. Рыхтуюць акадэміі, даюць артыстычныя часткі, уладжваюць танцавальныя вечарынкі.

За сваю добрасумленную працу атрымоўваюць узнагароды і пахвалы. Маюць пахвальны ліст ад ваяводы і дыплом прызнання ад пажарнай каманды. Апрача гэтага апекуны атрадаў — В. Базылюк, А. Скепка і У. Сцепанюк узнагароджаны Залатымі значкамі ОГП, а А. Скепку прызнаны яшчэ таксама значок „Перадавы дарожнік“. Не забываюць і пра моладзь, бо яна з'яўляецца галоўнай сілай. За добрую працу Галіна Лукашук была накіравана ў міжнародны атрад працы ў Венгрыю.

Неўзабаве і лета. Канікулы. Ізноў яны выедуць, зноў паявіцца новы адрэзак дарогі, па якой паедуць людзі і ўспомняць: тут працавала моладзь з Гайнаўскага белліцэя.

М. Шаховіч
Фота аўтара

Анатоль Скепка, камендант школьнай каманды ОГП, перадае дырэктару школы Уладзіміру Сцепанюку кубак за І месца ў краіне ў рэсорце камунікацыі.

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

БЫЦЬ БЕЛАРУСАМ

З'яўляюся пастаянным чытачом „Нівы“, пішу ў „Ніву“, па меры магчымасцей уключаюся ў дзейнасць БГКТ. Хачу я ўключыцца і ў дыскусію, якая апошнім часам разгарнулася ў нас. Ці нашы дзеці і дзеці нашых дзяцей будуць адчуваць сябе беларусамі? Гэта залежыць толькі ад нас — ад нас, бацькоў. Трэба нацыянальную прыналежнасць растлумачваць дзецям яшчэ ў дашкольным узросце, ад малых год. Калі я быў у дашкольным узросце, у доме маіх бацькоў гаварылі на мясцовым дыялекце. З нагоды свят дзядзькі спявалі цэлымі вечарамі беларускія, украінскія і рускія песні. Пачатковая школа ў Моры, у якой я вучыўся, была з беларускай мовай навучання. І тут вялікая справа — настаўніца беларускай мовы Ніна Цясноўская не толькі навучыла мяне пісаць і чытаць па-беларуску, але прышчапіла любоў да ўсяго таго, што беларускае. І так, дзякуючы Ніне Цясноўскай, маёй добрай і ветлівай настаўніцы, якая з кожным вучнем умела знайсці супольную дарогу да любві роднага — беларускага, я стаў карэспандэнтам „Зоркі“. Затым — „Нівы“.

Настаўнікі, у асноўным настаўнікі беларускай мовы, павінны сваіх вучняў заахвочваць пісаць у „Ніву“, у „Зорку“. Дзякуючы маім добрым настаўнікам — Ніне Цясноўскай, Яраславу Кастыцэвічу, Мікалаю Гайдуку я надалей пішу ў „Ніву“, не забыў і не забуду беларускай мовы. Пару год вёў гуртОк у родным сяле. Ён і цяпер існуе. Вядзе яго Зіна Бобік і Іван Кавальчук. Гэта мяне цешыць. Быў я дэлегатам на з'ездах БГКТ. Вельмі люблю і цаню супрацоўніцтва з „Нівай“ і БГКТ, уключыўся ў дзейнасць беларускага хору „Васілёчкі“. Калі жыў у Беластоку, вёў студэнцкі гуртОк пры БГКТ.

У будынак БГКТ наша моладзь ідзе, як у родную бацькаўскую хату. Тут можна паспяваць, патанцаваць, пасвойму пагаварыць — падзяліцца добрым і расказаць аб няўдачах.

Карэспандэнты спалучаюць рэдакцыю непрыкметнымі ніткамі з беларускім асяроддзем. Прыкра чытаць, што нашы людзі не пасылаюць сваіх дзяцей вывучаць родную мову. Шкада, што ў Беластоку, дзе пражывае многа беларусаў, не існуе школа з беларускай мовай навучання. За гэта трэба нам саромецца.

Пражываем у Польшчы, з'яўляемся яе поўнапраўнымі грамадзянамі. Беларусы — працавіты народ. Гэта вельмі важнае, за гэта любяць і шануюць нашых людзей. Нам не трэба і нельга паніжаць сябе. Так як не саромеліся свайго беларускага паходжання нашы продкі. А калі хто імкнецца пазбыцца свайго паходжання і продкаў, якія яго выдалі на свет, той не варты чалавечай годнасці.

Іван Кірызюк

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

Напіткі з Нараўкі

Новы завод газіраваных напіткаў і разлеўня піва ў Нараўцы былі перададзены ў карыстанне ў студзені 1975 года. Ён паўмеханізаваны. Працуюць тут жанчыны і толькі адзін мужчына Яўген Петраш, які з'яўляецца кіраўніком прадпрыемства. Намеснік кіраўніка таксама жанчына — Лідзія Бяляўская (гэтую функцыю яна выконвае ад пачатку існавання новага завода).

Мінулагодні план нараўкаўскі завод ахаладжальных напіткаў выканаў у звыш 150% і даў прадукцыю на суму 7 мільёнаў 200 тысяч злотых.

Напіткі з Нараўкі паступаюць у Нараўкаўскую і Нараўскую гміны ў 45 вясковых крамаў і клубаў. У Нараўкаўскай гміне найбольш бяруць іх у Семяноўцы, Ляўкове і Плянце, і ў Нараўскай гміне — у Нарве, Трасцянцы, Ласіцы і Крыўцы.

Цяпер на заводзе працуюць толькі на адну змену і даюць прадукцыю ў сярэднім 10 тысяч бутэлек напіткаў. Летам — у два разы больш. Ужо цяпер прывучаюцца тут дзяўчаты, каб у летнюю пару працаваць нароўні з вопытнымі работніцамі, якія працуюць смела і хутка, амаль аўтаматычна, бо тут акорд. Як працуеш, так і маеш. А зарабіць можна цалкам нядрэнна.

Рабочы калектыў узначальвае брыгадзірша Бrandislava Станкевіч (яна ўжо чатыры гады выконвае гэтыя абавязкі), арганізатар добрай работы. І гэта цешыць, бо напіткі нам патрэбны. Смачныя і ў шырокім асартыменце.

(яц)

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА
АЛЯКСАНДАР БАРШЧЭЎСКІ

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА LXV

Як мы ўжо сказалі, у апавяданні „Адзінокае дрэва“ Колас выступіў у абарону адзінокага існавання чалавека. Аднак у творы „На чужым грунце“ пісьменнік асуджае чалавечую самотнасць. Тут гаворыць аб ёй Колас, паслугоўваючыся жытнім адзінокім коласам:

„Хоць бы было з кім пагаманіць, слова прамовіць, разважыць сваю тугу, думкі паганыя разагнаць, — усё ж было б лягчэй. І толькі той пойме, як цяжка было гэтаму каліву ў лузе, хто сам многа гараваў, многа меў у сэрцы горкіх думак, якімі не з кім было падзяліцца“.

Уважна прыглядзеўшыся да алегарычных апавяданняў Коласа, убачым, што станоўчая або адмоўная ацэнка адзіноцтва залежыць ад таго, які чалавек — слабы ці моцны пападае ў стан адзіноцтва. Паводле Коласа, слабая адзінка, знаходзячыся ў стане адзіноцтва, гіне, тады, калі асоба моцная ў гэтым стане развівае свае разумовыя і фізічныя сілы.

Варта падкрэсліць, што ў многіх алегарычных навелах Колас падкрэслівае, што выдатная асоба павінна заўсёды дзейнічаць у карысць грамадскасці. Пісьменнік асуджае беспрадметную летуценнасць, эгацэнтрызм, эгаізм, абыякавасць у адносінах да акружэння. Такі падыход да гэтай праблемы выступае ў навелах „Хмарка“, „Балотны агонь“, „Крыніца“ і іншых.

Іншай характэрнай рысай алегарычных навел з'яўляецца вагантызм, гэта значыць схільнасць да падарожжаў. Вагантызм праяўляецца ў імкненні герояў да пазнання адлеглых мясцовасцей і разрыву з родным асяроддзем. Імкненні гэтыя паказаны на прыкладзе жолуда, які марыць аб тым, каб адарвацца ад галіны дуба, на прыкладзе струменя, які змяняе рэчышча, на прыкладзе пісклянят, якія пакідаюць гняздо, на прыкладзе гусей, якія прабіваюцца да далёкага вострава.

Паводле аўтара, вагантызм з'яўляецца чымсьці заканамерным і нармальным, хаця не заўсёды поўнасцю ўматываваным. Колас часта перасцерагае і як бы паўстрымоўвае ад далёкіх падарожжаў. Справа ў тым, што прывабнасць і прыгажосць далёкага бывае ўяўнай і адлеглыя з'явы гэта толькі паўтарэнне тых сітуацый, у якіх мы знаходзімся дагэтуль. З гэтага якраз і выплывае небяспека расчараванняў.

Такі падыход да справы відаць у лірычнай імпрэсіі „Даль“:

„Ёсць нейкае харастэо ў гэтай няяснасці, у гэтай безгранічнай далечыні, дзе неба нізка-нізка нахіляецца над зямлёю, якая ўлада, якая сіла цягне ў бязмежнасці сіняй далі?

— Эх, — уздыхала маленькае зерне, — паляцець бы ў гэтую даль!

Пачуў вецер тыя ўздыханні, устаў з-за ўзгорка, пазяхнуў пасля салодкага спачынку і падляцеў да маленькага насення.

— А я і ведаў, — сказаў ён, — што не сёння-заўтра папросішся ў дарогу. Трэба, трэба пазнаць свет.

І стала прасіць маладое насенне, каб вецер узяў яго з сабою і панёс у аблюбаваную даль.

Старой ліпе шкада было пускаць дзіцё ў чужы свет, невядома куды, але што парадзіш? Можа там будзе лепш яму? Дык што станавіцца ўпоперак дарогі? Мо гэты шлях — шлях яго шчасця. Благаславіла маці сваё дзіця.

— Ляці, мілае!

Падхапіў вецер маладое насенне і панёс. Лятуць яны і, здаецца, самі бягуць на спатканне прыгожыя ўзгоркі, зялёныя лагчынкі. Пазірае на ўсё маладое насенне і вачам сваім не верыць. Няўжо гэта тыя самыя малюнкі, на якія яно глядзела так нядаўна? А дзе ж іх харастэо?“

М. ШАХОВІЧ — З НАРОДНЫХ ГАВОРАК

жупыця, -і, жан. — пашытая з тоўстага сукна верхняя доўгая мужчынская вопратка. Нагадвае сабой салдацкі шынель. Прыкрый ёго жупыцею, а то змэрзнэ. Одягны жупыцю, бо віе морозяны вітэр. Жупыця жупыці нэровна.

клішыча, -ы, жан. — драўляная частка хамута. Трэба купіты новы хамут, бо поламаліся обыдвы клішычы. Найлішша клішыча з бэрозы. Хамут накладай клішычамі вэрх.

талька, -і, жан. — маток нітак. Подай нову тальку. Позвівай талькі в клубкі. Я тобі оддам талькамі, а ты сама звінэш.

чэрiын, -а, мужч. — змураваная з цэглы ніжняя частка печы, там, дзе гарыць агонь. Од жары чэрiын лопав. Постав чыгун на чэрiыні. Нэ доткнысь оно до чэрiыну.

шыткі, -ок, толькі мн. — прыгожа размаляваныя драўляныя санкі. Мыколай зробыв хороши шыткі. На шытках вуон намалёвав два олені.

(Крывяцічы)

(Працяг са стар. 1)

НАШ ГОЛАС

ўзнік у нашай краіне нацыянальны грамадскі фонд аховы здароўя. На грамадскіх пачатках будуем **помнік — цэнтр здароўя дзіцяці**, які заваяваў ужо сусветную славу, будуем анкалагічны цэнтр і шмат іншых, не менш важных аб'ектаў для аховы здароўя.

Гэта ў межах цэлай краіны. А ў нас, на Беласточчыне? У нас — асяродкі здароўя ў Боцьках, Нараўцы, Янове, раённыя амбулаторыі ў Беластоку, Васількове і Чорнай Беластоцкай, міжзаводская амбулаторыя для прамысловай службы аховы здароўя ў квартале Беласточак у Беластоку, шэсць ясляў, дом грамадскай апекі для ста чалавек ва Ухове пад Лапамі, бальніцу на 258 ложак у Саколцы, бальнічны павільён на 210 ложак у Беластоку... І гэта ўсё на працягу бліжэйшых двух гадоў.

Каб спакойна дажывалі мы свой век — асабліва ў вёсках, ужо ад 1 ліпеня гэтага года ўводзіцца ўсеагульнае пенсіённае забеспячэнне сялян ва ўзросце: 60 гадоў для жынчын і 65 гадоў для мужчын. Аблічваецца, што яшчэ ў гэтым годзе нейкіх 180-200 тысяч сялян, якія аддадуць свае гаспадаркі дзяржаве або наследнікам, скарыстаюць з дабрадзействаў гэтай пастановы. Зямля пяройдзе ў болей спраўныя рукі, а старэнькія, спрацаваныя сяляне спакойна будуць дажываць свой век. І праяўляюцца тут не толькі гуманныя адносіны партыі і дзяржавы да тых, хто цэлае сваё жыццё дабываў хлеб, але зямлю проста трэба выкарыстоўваць усё болей інтэнсіўна. Гэта цяпер бадай што найважнейшая справа. У нас ёсць усе неабходныя ўмовы дзеля таго, каб сяляне змаглі самі пракарміць грамадзян краіны, каб да мінімума абмежаваць страшэнна капіталаёмкі імпарт харчавых прадуктаў. Перш за ўсё трэба шматзначна павысіць вытворчасць збожжавых і кармоў — гэта ж аснова для жывёлагадоўлі. Такую праграму ўказвае нам партыя і знаходзім яе таксама ў выбарчай платформе Фронту адзінства народу.

І за гэта наш голас. А яшчэ мы галасуем за братэрскае супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам і краінамі народнай дэмакратыі, за мірнае супрацоўніцтва з цэлым светам, за спыненне гонкі тэрмаядзерных узбраенняў...

Вось за што наш голас! І ўсё гэта здзяйсняецца ў простым акце нашага ўдзелу ў выбарах, калі звычайна апускаем выбарчы бюлетэнь з прозвішчамі кандыдатаў ФАН у паслы Сейма і ваяводскія рады. Наш голас, нават гэты адзіны, вельмі багаты зместам.

Віктар Рудчык

Новы Беласток. Пасёлак Сянкевіча. Фота Я. Целушэцкага.

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ АДУКАЦЫЯ

У Васількоўскай гміне ад пачатку лістапада мінулага года існуюць тры школы грамадска-палітычнага абучэння вясковых жанчын I і II ступені ў Сахонях, Студзянках і Юроўцах. Займаецца ў іх 85 жанчын, у асноўным членаў гурткоў вясковых гаспадынь (КГВ). Заканчэнне заняткаў прадбачваецца ў красавіку бягучага года (у мінулым годзе вучылася 118 асоб). Тэмы іх звязаны з галоўнымі напрамкамі грамадска-гаспадарчага развіцця горада, гміны і Беластоцкага ваяводства ў бліжэйшыя гады, ролю КГВ у развіцці сучаснай сельскай гаспадаркі і ў паляпшэнні ўмоў жыцця жыхароў вёскі, выкарыстання прадукцыйных рэзерваў, рэалізацыяй рэформы асветы. Восем КГВ, у тым ліку 250 кабет, удзельнічае ў конкурсах, арганізаваных вясковай спулдзельчасцю: „Больш малака высокай якасці!" (ён спрыяў развіццю гадоўлі малочнага быдла і павышэнню якасці малочных вырабаў) і „Больш агародніны, фруктаў і кветак!" (ён карыстаўся асаблівай папулярнасцю). З кожным годам актыўнасць вясковых жанчын павялічваецца, пашыраецца іх удзел у арганізаванні сучасных форм гаспадаркі і ў грамадска-палітычнай дзейнасці. У працы дапамагае ім цэнтр „Сучасная гаспадыня" (вядзе іх ГС), які наладжвае паказы з галіны рацыянальнага харчавання і кравецкія курсы. Вялікім зацікаўленнем карыстаюцца лекцыі ў рамках школы здароўя. Удзельніцы іх вучацца, як берагчы здароўе і дбаць пра асабістую гігіену.

У Сахонях існуе ўжо 11 год аматарскі харавы калектыў „Рабінкі", якім апякуецца настаўніца мясцовай школы Марыя Вярцінская. Тут самы актыўны гурток вясковых гаспадынь (узначальвае яго Маніка Рагоўская), які штогод арганізуе вясковы дзяцінец для малалетак.

Сахонеўскія жанчыны нядаўна выступілі з мастацкай праграмай у Студзянках. З вялікай дапамогай ім і кабетам з другіх вёсак прыходзіць інструктар па справах КГВ васількоўскага СКРу, Галена Завадская.

У Студзянках (тут 250 гаспадарак) адначасова з партыйнай вучобай арганізаваўся сельскагаспадарчы курс. У Сахонях і Юроўцах арганізавалі жанчыны па адной па-сучаснаму абсталяванай кухні. У хатах жанчын, членаў КГВ. Гэтыя кухні будуць выкарыстоўвацца ў час вядзення кулінарных курсаў і арганізавання кулінарных паказаў, напрыклад, як зрабіць вінегрэт (салатку з сырой агародніны), залівную рыбу, грыбны соус і г.д.

Ведаў ніколі не замнога. Яны залог лепшых вынікаў у сельскагаспадарчай прадукцыі. У Студзянках сяляне, удзельнікі курсу, знаёмяцца перш за ўсё з такімі тэмамі: рацыянальнае прымяненне мінеральных угнаенняў на зялёных угоддзях і пад збожжавых культуры, рацыянальная гаспадарка зямлёй, эканомія ў спецыялістычнай гаспадарцы, выкарыстанне кукурузы на кішонкі, развіццё гадоўлі высокамалочнага быдла і іншымі.

Жаночыя арганізацыі ў сваёй дзейнасці многа ўвагі прысвячаюць справам сістэматычнага паляпшэння ўмоў жыцця і выхавання дзяцей. Гаспадыні бачаць вялікія шанцы для сваёй гаспадаркі ў спецыялізацыі прадукцыі. У рады партыі ў апошні час уступілі гаспадыні, якія вядуць спецыялістычныя гаспадаркі: Аліцыя Пуш (мае яна вышэйшую адукацыю, займаецца агародніцтвам) і Марыя Сядлецкая (яна спецыялізуецца ў гадоўлі свіней). Абедзве з вёскі Рыбнікі.

Зараз гмінная партыйная арганізацыя налічвае 436 чалавек, 60 працэнтаў — гэта жанчыны. Трынаццаць жанчын з'яўляюцца раднымі рады нарадовай горада і гміны (усіх радных у Васількоўскай гміне 40 асоб). Адна з дзяячак выконвае функцыю солтыса ў вёсцы Варашылы.

Я. Целушэцкі

ЗАПІСКІ НАТУРАЛІСТА

НА РЫНКУ Ў БЕЛЬСКУ

Чацвер, 1 лютага 1979 г. Зіма суровая. Усюды снег ды мароз. Нарэшце пайшло на адлігу. Праз пакрытыя шэранню дрэвы прабіваецца блакіт неба. Базарны дзень. У доўгім раду на зямлі ляжаць тушы гусей. Целы іх — папсаваныя, панявечаныя і абскубаныя... Куды падзелася прыгажосць гэтай разумнай ды дружалюбнай птушкі? Вядома, што гусь на панадворку важна паходжвае, адчувае сябе гаспадаром. На чужых сакоча, гагоча. Незвычайнай ветлівасцю сустракае гаспадара, яго жонку, дзяцей... Насуперак прынятаму хлусцяцкаму паняццю, гусь сваю мову мае. Яна гагоча або сакоча, паказвае сваю радасць і незалежнасць. Цяпер ляжыць, абскубаная, пасінелая... Біяхімічныя працэсы ў забітай ды неачышчанай птушцы ўжо паспелі стварыць трупны яд. Шкоднасць яду — бясспрэчная. Паляўнічыя аб гэтым добра ведаюць. У забітай птушкі неадкладна выцягваць усе ўнутранасці.

Побач курыны рынак. Нейкая жанчына трымае пажылога пеўня. Пасінелы грэбень вісіць на бок. Каравыя ногі звязаныя. Дрэмле. Вочы паўадкрытыя. Спакойна чакае... смерці.

Стаянка фурманак. Знаёмы з твару гаспадар з сяла Зубава. Абменьваемся прывітальнымі жэстамі.

— Чаго прыехалі? — пытаю.

— Прывёз на рынак крыху кваснічак, — адказвае.

Конь стаяў, спацелы. Ад яго клубамі кацілася пара. Гаспадар адыходзіць.

— Каня прыкрыйце. Прастудзіцца ды прападзе.

— Ага... А я й забыў. Зараз зраблю гэта.

Іду ў аддзел прамысловых тавараў. Прыгожы металічны спінінг. Прылада, якую я лічу негуманнай. Злоўленага маляўка рыбы жывым насаджваюць на кручок, як прывабу. Якое гэта варварства! А сядзець над вадой з чарвяком на кручку? Ці можна гэта назваць спортам? Метад яўна ўстарэлы. Трэба вынайсці прыладу, якая пры закідванні ловіць рыбу непашкоджанай ды без чарвякоў дзейнічае. Дарэчы тут сказаць — рыба ўжо паразумнела. З году ў год усё больш цяжка яе падманваць. Рыбаловы часта вяртаюцца дамоў з пустымі торбамі.

Далей у будцы на рынку прадаецца свініна. Не цікавіць мяне яе цана. Мае думкі накіраваны на бесчалавечнае забіванне жывёлы ў хатніх умовах. Мясакамбінаты перайшлі ўжо на электраімпульсійны метад забівання. Слава ім за гэта!

Маё становішча яснае. Звяртаюся да Таварыства аховы жывёлы, каб апрацавалі свае прапановы па гуманнаму забіванню. Чытачы ды карэспандэнты! Прашу, адгукніцеся на мой заклік!

Інж. Б. Ф. Рудкоўскі

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

ВАРАШЫЛЫ

Чым даўжэй чалавек блукае па Беласточчыне, тым усё мацней пераконваецца, што яе гісторыя пісалася не толькі сякерай лесаруба.

Возьмем хоць бы невялічкую вёсачку Варашылы (па шашы з Беластока ў Аўгустаў у сямі-васьмі кіламетрах паварочваеце направа, на жвіроўку, і паўтара-двух кіламетрах злева перад вамі з пералескаў выглядае гэтая мясціна), што складаецца ўсяго з дзесятка гаспадарак на сваёй даўнішняй сялібе і са стольких жа параскіданых хутарамі па наваколлі. Прычапілася яна, бы ластаўчына гняздо, да зарослай хвойнікам-„байрачком" стромкай Гары і праз Агароды глядзіць, як уецца сярод алешын па разлеглым поплаве быстрая плынь рэчкі Чорнай, правага прытоку Супраслі.

І глядзіць так, бадай, не меней пяці стагоддзяў, бо найпазней ад таго часу, калі недзе каля 1480 г. па загаду караля польскага і вялікага князя літоўскага Казіміра Ягелончыка старасты гродзенскі Станко Судзівоевіч і бельскі Алехна Саковіч, а таксама „лоўчы гаспадарскі" Мішко Віштаровіч і намеснік камянецкі Аляксандр Дрождча ўстанавілі трывалыя граніцы паміж пушчамі Ганёндскай, Гродзенскай, Бельскай, Ваўкавыскай і Камянецкай (сённяшняй Белавежскай). І якраз тут, па руслу рэчкі Сакольдка Лядская (цяперашняя рэчка Чорная), праходзіў „паложаны" імі „рубеж" паміж пушчамі Бельскай і Гродзенскай. Калі ўжо гранічныя капцы былі насыпаны, а на самых відных ды здаровых дубах зацесаны „рубы", відаць, „пасадзіў" той самы Судзівоевіч на „гродзенскім" левым беразе гранічнай рэчкі нейкіх людзей для пільнавання даверанай яму гаспадарскай маёмасці ад пранырлівых паляўнічых і бортнікаў — падданых бельскіх. Хто яны былі, тыя першыя пасяленцы, — невядома, але напэўна на сваю сядзібу выбралі месца выгоднае і абжытае.

Яшчэ ў XIII стагоддзі вялі тут актыўную гаспадарчую дзейнасць падданыя князя Васілька Раманавіча Уладзі-

У горад і ў госці ў Варашылах ездзяць у санках-„шытках" канём пад бомамі-„шалястунамі".

ВУТ У АГНІ

ЖЫЦЦЁ НА ВАЛАСКУ

Пакуты чакання прадаўжаліся. Што іншае загінуць у баі, дзе кулі, як кажуць, сам Бог носіць, а што іншае, ляжаць над магілай і біццём сэрца адлічваць хвіліны свайго жыцця...

Трэці раз выклікалі яго ў штаб. За сталом сядзеў гітлераўскі афіцэр, перад ім ляжаў наган.

„Гэта, мусіць, ужо мая смерць“, — падумаў Аляксандр Панасюк, глядзячы на бліскучую чорную зброю, якую гітлеравец ласкава гладзіў далонню.

—Ну вот, сейчас мы будем с вами рассчитываться! — нечакана для селяніна адазваўся нямецкі маёр на чыстай рускай мове і лёгенька ўдарыў наганам па стале. Дзядзька Панасюк ад здзіўлення аж рот раскрыў і тупым позіркам павёў па тварах афіцэраў, якія акружылі гэтага маёра. Яны адказалі яму кароткім, аднак калючым, з'едлівым смехам. Праглынуў селянін гэты зняважлівы смех, як горкую ягаду, глянуў смела ў вочы маёру і загаварыў да яго таксама па-руску:

— *Извините, господин майор, сделаете со мною, что вам угодно, но сперва дайте, пожалуйста, закурить!*

Афіцэры зашвергаталі штосьці на нямецкай мове, маёр ім штосьці адказаў, затым працягнуў яму сігарэтніцу, запоўненую пахучымі папяросамі. У селяніна трэсліся рукі і ён чорнымі, брудньмі пазногцямі бубніў у пазалочаную, багата ўпрыгожаную сігарэтніцу. Гітлераўскія афіцэры глядзелі на гэта і згодна рагаталі. Той-сёй пачаў падсоўваць беларускаму мужыку свае папяросы. Маёр сядзеў і хітравата ўсміхаўся. Раптам твар яго зайшоў хмарай, ён хуценька, не зводзячы позірку з селяніна, дастаў адну папяросу, кінуў яе на край стала і суха загадаў:

— Бери!

— Узяў я гэтую папяросу, — расказвае Аляксандр Панасюк, — нейкі лейтэнант падаў мне агонь, і я з асалодай зацягнуўся пахучым дымам...

Дазволілі яму спакойна дакурыць ахвяраваную папяросу, а пасля сам маёр засыпаў яго градам гэтых самых пытанняў, на якія ўжо двойчы адказваў таму гітлераўскаму афіцэру, які гутарыў з ім на польскай мове: дзе нарадзіўся, як называліся бацька і маці, калі і дзе яны памерлі, якую мае сям'ю, дзе працаваў, колькі зямлі ў яго, колькі кароў, свіней... і так далей і далей...

— *Из какой вы деревни* — урэшце запытаў маёр.

„О, Божа, — усхваляваўся дзядзька Аляксандр. — *Зноў! Трэці раз...“*

І злосць раптам перапоўніла яго сэрца.

„А пайшлі вы!...“ — паслаў ім у думках сакавітыя пажаданні, а ў голас смела, амаль горда заявіў:

— Я са Слох!

У адказ зноў пачуў, што ў Слохах усе камуністы, з якімі яны, прадстаўнікі вялікага рэйха, зробяць парадак.

— І следу не астанецца пасля гэтай камуністычнай заразы! — закрычаў маёр, ухапіўшы свой пісталет.

Аляксандр Панасюк яшчэ раз пакорліва папрасіў прабачэння.

— Трэці раз я чую, што я камуніст, бо са Слохаў... Але што такое „камуніст“? Растлумачце, калі ласка, мне гэта, панове афіцэры!

Тут, вядома, дзядзька Аляксандр ужо занадта ў дурні палез. Даводзілася яму не толькі чуць пра камуністаў, але і працаваць побач з камуністамі.

Цяпер аднак, у змаганні за сваё жыццё, рашыў ён кінуць на вагу лёсу праславутую мужыцкую дурноту, аб якой гэтыя афіцэры, напэўна, шмат чаго чулі, і вось перад імі стаяў жывы экспанат гэтага „унтэрмэнша“.

Загергаталі паміж сабой, як бабы на кірмашы, а з гэтага гергатання атрымаўся кароткі загад: назад, на магілу!

(Працяг на стар. 6)

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

КАХАННЕ

Пара адказаць на самы галоўны закід Дваракоўскага. Гэты закід, як адзначае ён, не падлягае прабачэнню. Што ж, хай будзе і так. Пакуль што Дваракоўскі — не папа рымскі, а Дзядзька Квас — не Генрых германскі, што, пасыпаўшы галаву попелам, босы, тры дні валяўся пад папскай брамай, просячы прабачэння. Мой смяротны грэх заключаецца ў крытыцы гераіні з верша Н. Артымовіч. Поўная жалю, скардзіцца яна (гераіня), што расчаравалася ў фантастычным каханні, у фантастычным каханку. Гэты, пазбаўлены пачуццяў, суб'ект аказаўся ўсяго толькі абмежаваным сытым самцам. Або, як я назваў, пераварыўся ў скаціну. У. Дваракоўскі абвінавачвае мяне: „гэта яўная знявага маладых людзей, гэта абраза кахання, якое з'яўляецца асновай трываласці нашых сем'яў“. А вобраз сытага самца не я стварыў. Песняры кахання губляюць смак у ім (у бязмежным каханні), і „аснова трываласці“ ідзе к чортавай бабулі, сямейным вузам заўсёды пагражае разрыў.

Уся асалода жыцця ў каханні! А радзіць дзяцей няма каму. Навошта клопаты ў бестурботным жыцці! Ага. Чароўны кашмар кахання, які выказала ў сваім вершы Н. Артымовіч, сёння на парадку дня. У ім я не дагледзеў ні голасу развагі, ні душы чалавечай. Голы, як аблуплены кол, сэкс. „Вішнёвыя губы, белаcнежныя зубы“, дэманічны смех атлета павінны былі адстрашыць гераіню. Яе трагічны крык „О людзі!“ крануў мяне. Спачуваю яе трагедыі. Але не шкадую: за недагляд і промах. Гэтыя промахі, паўсячасныя ў жыцці жанчын, падпарадкаваны сапраўдным законам прыроды. Жанчына — бязмоўны дар Прыроды, адпячатак самой Прыроды-Маці. Жанчына — пачатак жыцця, бясконцага ў бясконцасці, савакупленне цнатлівасці, жыццедайнасці, крыніца невычэрпнай прагнасці мацярынства, ласкі, любові, пяшчоты, аданасці, жаночасці, прыгажосці. Жанчына — частка Матэрыі, сама матэрыя — намагнічана, падпарадкавана Руху, непарыўнаму руху Матэрыі, ва ўзаемным трэнні якога родзіцца Жыццё непагаснай Энергіі, Сілы Вечнасці. Мужчына — праабраз Руху. Праабраз Бога, Самца, Трутня. Мужчына ў Прыродзе — прататып магутнай невычэрпнай Сілы, заўсёды неабходнай Жанчыне-Матэрыі ў стварэнні Вечнага Клічу жыццедайнасці ў бясконцасць. Так я разумею жыццё ў агульных рамках і ролю жанчын і мужчын у ім. Гераіня верша „Мы так блізка сябе“ паддалася Вечнаму Клічу ў час сваёй спеласці. І прамахнулася. Той, якога яна выбрала, аказаўся не богам, а звычайным самцам, скацінай. Такой жывёліны ў наш час хоць адбаўляй. Ды і эпізод стары як свет. Нездарма „Ніва“ ўвяла рубрыку „Сардэчныя тайны“. Ашуканыя прыгажуні скардзяцца „Сэрцайку“ на свой лёс, на сваё наўдалае каханне. „На забаве пазнаёмілася з Толікам і закахалася. Мой каханы ад'ехаў далёка, не піша, не дае адрасу, а я з ім зацяжарыла. Парай, Сэрцайка, што рабіць?“ Паэтэса ад імя гераіні звярнулася з жалем да чытачоў і зусім выпадкова трапіла ў мой агляд. Гэткія смуткі-жалі ходзяць па людзях здаўна і адносіны да іх з боку народа суровыя. Апісаны вобраз кахання не ёсць сапраўдным каханнем. У якіх яго закавулках Дваракоўскі знайшоў аснову трываласці нашых сем'яў?

Адзіны корань трываласці нашых сем'яў у сялянскім сасловіі. Заснавальнікам гэтай сталасці быў пераход з матрыярхату ў патрыярхат, калі калектыўныя роды-сем'і пачалі дзяліцца на паасобныя гаспадаркі. Калі дагэтуль не было перашкод пажаніцца з сабою на аснове кахання прыгажосці (у калектыве недарэка-гультай заціраецца, хоць ён і прыгажун), дык цяпер, заснёўваючы ўласную гаспадарку, трэба было і да „вішнёвых“ губ аднесціся з розумам-развагай. Чыстае каханне зыходзіла на другі план, дабіраліся пары, вартыя адно другога. Мужчына павінен быць дужым, працавітым, разважным. Жанчына, апрача гэтых прыкмет, павінна мець схільнасці да мацярынства і сціплай гаспадарнасці. На гэтай аснове заснаванае каханне было моцнае да скону.

У шасцідзесятых гадах у „Ніве“ адзін

(Працяг на стар. 7)

(Працяг са стар. 2)

БЕЛАРУСКІ СПОРТ

Ён трохразовы алімпійскі чэмпіён, сяміразовы чэмпіён свету, трохразовы чэмпіён Еўропы ў вольнай барацьбе. У класічнай барацьбе неадпойны на сусветных першынствах перамагалі Алег Караваеў і Уладзімір Зубкоў.

У гімнастыцы праўдзівы пераварот зрабіла Ольга Корбут, яе імем названы многія складаныя элементы, якія яна ўпершыню выканала. На Алімпіядзе ў Мюнхене беларуская гімнастка заваявала тры залатыя медалі. Пад уражаннем яе выніка ў амерыканскія трэнеры нават падзялілі гісторыю гімнастыкі ў сваёй краіне на дзве эпохі: „перад Ольгай“ і „пасля Ольгі“. Амерыканскія тэлегледачы, адказваючы на пытанні анкеты кампаніі Эй-Бі-Сі, лепшым спартсменам года выбралі не амерыканца Марка Спітца, які здабыў у Мюнхене сем залатых медалёў у плыванні, але Ольгу Корбут. Сёння ў ЗША, Англіі, іншых замежных краінах дзейнічаюць сотні „Клубаў Ольгі Корбут“.

Трывалыя дасягненні маюць беларускія спартсмены і ў фехтаванні. Апошнія дваццаць год яны заўсёды прывозяць медалі з Алімпійскіх спаборніцтваў. Таццяна Самусенка, Ялена Бялова, Віктар Сідзяк, Аляксей Нікančыкаў, Аляксандр Раманькоў неадпойны былі чэмпіёнамі Алімпіяд і свету.

Здаецца, не будзе выключэннем таксама Алімпіяда ў Маскве.

Валянцін Сазановіч
Старшыня камітэта па фізічнай культуры і спорту БССР.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Т л у м а ч а л ь н ы с л о ў н і к б е л а р у с к а й м о в ы, Том 3, 1979, стар. 672, цана 130 зл.

У томе словы на літары Л-П, усяго ў ім змяшчаецца 16 609 слоў і 762 тэрміналагічныя і фразеалагічныя спалучэнні сучаснай беларускай мовы. Як вядома, гэтае першае ў гісторыі беларускай культуры пяцітомнае выданне адрасуецца да ўсіх тых, хто цікавіцца мовай беларускага народа, яе развіццём і культурай.

У в а г а! У кнігарні можна набыць таксама 1 і 2 тамы гэтага выдання (I — 116 зл., 2 — 146 зл) і наступныя, як выйдуць з друку.

Чорны Кузьма — А л ь б о м - в ы с т а ў к а ў ш к о л е, 1979, цана 26 зл.

Вельмі змястоўны і зручны ў карыстанні альбом на 150 старонках (надрукаваны толькі на адным баку ліста) пра жыццё, творчасць, эпоху самага выдатнага майстра беларускай прозы.

Якімовіч А., З б о р т в о р а ў у т р о х т а м а х.

Том I, 1978, стар. 440, цана 24 зл., яго складаюць аповесці гэтага надзвычай плённага пісьменніка для дзяцей і моладзі: „Перамога“, „Базылёў курган“, „Адкуль ліха на свеце“, „Кастусь Каліноўскі“. Варта прыгадаць, што некаторыя падзеі гэтай апошняй адбываюцца на Беласточчыне, між іншым, у ваколіцах вёскі Валілы.

Том 2, 1979, стар. 464, цана 22 зл., у яго ўвайшлі аповесці: „Канец сервітуту“, „Цяжкі год“, „Незвычайны мядзведзь“, „Смелыя людзі“.

Мімрык А., В е р а б е й к а - г а л у б е й к а, 1978, стар. 78, цана 3 зл.

Свірыдаў С., К р ы л а т ы г а л ь ш т у к 1978, стар. 192, цана 6 зл.

Кніга пра жыццё дзяцей у беларускай вёсцы ў першыя гады пасля перамогі Савецкай улады, першых піянераў, іх дзейнасць, небяспеку, якая ім пагражала.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki“, 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у Міхалоўскай гміне ў 1978 годзе хлебаробы займаліся на 8 курсах і 276 асоб здабыло дыплом кваліфікаванага гаспадара. У 1979 годзе курсы пасляхова закончыла 89 чалавек. Апрача таго 28 асоб здабыло званне майстра гадоўлі быдла.

...зараз у Сакольскай гміне індывідуальныя гаспадары карыстаюцца 460 трактарамі, 5 збожжавымі камбайнамі, 173 снопавязалкамі, 256 бульбакапалкамі. На працягу двух апошніх гадоў прыбыло 82 трактары, 18 снопавязалак і 42 бульбакапалкі.

...цяпер у Сакольскай гміне 36 гаспадароў гадуе па дзесяць і больш букатаў, сярод іх Цэзары Саросек з Богушаў — 25 штук, Мацей Марцулевіч з Номік — 15 штук, Івона Вісьнеўская з Курылаў — 14 штук, Вітальд Сочка з Дварыска ды Леакадзія Цілюлька і Аляксандр Аноцка з Саколкі — па 12 штук.

(яц)

мірскага, ад якога і займеў назву Васількаў, а таксама яго сына Уладзіміра Васількавіча. Але ўсё гэта загінула ў бясконцых кровапралітных „рэйзах“ крыжакоў у XIV стагоддзі.

„Прамысловая“ гісторыя гэтых ваколіц пачалася, пэўна, пасля 1566 г., у якім кароль польскі і вялікі князь літоўскі Зыгмунт Аўгуст прызнаў гораду Васількаву магдэбургскае права, а сённяшнія Варашылы і іншыя навакольныя мясцовасці апынуліся на тым абшары, што „спраўца пушчаў гаспадарскіх“ Рыгор Валовіч адвёў у валоданне новаму „месту“. Тады, відаць, каля „прадмеснай“ вёскі васількоўскай Варашылаў плынь Чорнай пачала круціць спачатку кола невялічкага млынка, затым, магчыма, каля яго застукалі па губіцах распаранага дамотканага сукна таўкачы ў фолюшы. А са з'яўленнем кожнага такога аб'екта грэбля расла ўверх і шырэй расплывалася затрыманая ёю вада ў сажалцы.

Пракочваліся войны і паморкі — абарачаліся ў копчык попелу млын і фолюш, вырасталі копчыкі зямлі над касцямі млынароў і фолюшнікаў, але грэблі ніхто не зраўняў. І ў палове мінулага стагоддзя на слаістым насыпе вырасла праўдзівая фабрыка. З сырой воўны ткалі ў ёй дасканалае тонкае сукно на касцюмы, працавала пры гэтым каля 50 чалавек. Амаль увесь год, як успамінае 83-гадовы С. Варашыла, яе „гналі“ вадою, толькі ў самыя сенакосы сяляне прымушалі фабрыканта падняць усе застаўкі і спусціць ваду, каб можна было „спратаць“ сена. І ў той час фабрыка ішла на „пароўку“, пад катлом якой палалі дровы з навакольных лясоў. Даволі часта даводзілася давацьправаход плытам драўніны, што спакон веку сплаўлялі арэлі рэчкай Чорнай на Супрасль, а далей па Нарве.

З працы на фабрыцы (яе апошні ўладальнік Хона плаціў марна!) і ў лесе толькі і жывіліся варашыльцы. З іхніх палеткаў і сенажацяў — Багно, Балота, Бурдан, Валока, Васількоўскае, Выган, Драздоўка, Катліска, Куты, Хваінкі — парэзаных на вузенькія шнурыпалоскі пражыць нельга было (электрычнасць завітала сюды ў 1961 годзе, а камасацыя была праведзена толькі шэсць год таму назад).

Гэта ў тыя часы, як кажуць старэйшыя, варашыльскім балаголам у марозныя месячныя ночы стаў явіцца на дрыгвястым урочышчы Панэрка дзівосны касец. Апрануты, як мясцовы франт, у капелюшы, ён размашыста касіў аб'інелы чарот.

Але неўзабаве ў жыцці варашыльцаў наступілі падзеі, што адбілі ахвоту да згадак пра дзівосныя з'явы. Успыхнула першая сусветная вайна. Царскія войскі ў 1915 г., адступаючы перад кайзераўскай арміяй, спалілі фабрыку і на-

(Працяг на стар. 6)

Два пакаленні варашыльскіх тэкстыльшчыкаў: колішняя працаўніца васількоўскай „Плятэроўкі“, цяперашняя солтыс Ірэна Варашыла з дачкой тэхнікам на тэкстыльнай прамысловасці Барбарай Варашыла заняты самай прыгожай „тэкстыльнай“ дзейнасцю — вышыўкай.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, я нядаўна выйшла замуж. Жывем у цесцяў. Спачатку было вельмі добра. Муж добры, а цёшча — як маці для мяне. Але пачала прыходзіць да мяне мая сяброўка. І праўда, заседжвалася часам і доўга, бо і да дванаццатай гадзіны ночы. Мне здавалася, што нікому гэта не перашкаджае. Але аднойчы нечакана ўвайшла ў пакой цёшча і сур'ёзна сказала, каб сяброўка выйшла. Пара ўжо спаць. Мне было вельмі прыкра. Я ёй сказала, што кепска яна паступіла. Тады пасыпаліся і на мяне паклёпы. Потым ужо ўсё, што я зраблю, цёшчы не падабалася. І абед зварыла не так, і прыбрала не так, а кожнае слова маё да яе здаецца абразлівым. Мала таго, але цёшча пачала і сына бунтаваць супраць мяне. А я цяпер цяжарная і баюся, што будзе далей. Муж кажа, што ўсё будзе добра, але я не бачу, каб тут ішло да дабра.

Марыся з Беластока

Марыся! Як гаворыцца ў народзе, „няма тае хаткі, каб не было звадкі“. Вы з цёшчай перагаварыліся, злуеце адна на другую, таму цяжка вам гаварыць мілымі словамі. Але паколькі вы да гэтае пары жылі так згодна, думаю, ізноў усё наладзіцца. Жыццё разам з цесцямі напэўна нявыгаднае ані вам — маладым, ані ім. Але пакуль няма магчымасці адасобіцца, трэба старацца жыць так, каб не дакучаць адны другім. Не пераўвялічваць дробязей, якія істотнага значэння не маюць, але настрой могуць сапсаваць. Абодва бакі павінны падыходзіць да спраў са зразуменнем і талеранцыяй.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

ЯК БЫЦЬ ЭЛЕГАНТНЫМ

Многія нашы чытачы звяртаюцца няраз з пытаннем: як быць элегантным, як апранацца, каб выглядаць сапраўды добра апранутым?

Адказаць на гэта пытанне ў нашыя мітуслівыя часы нялёгка. Калісьці людзі інакш апраналіся раніцай, інакш — у поўдзень, зусім інакш — вечарам. Відаць, мелі на гэта час і магчымасць. У нашыя неспакойныя часы, звязаныя з несамавітым развіццём тэхнікі, недахопам часу, эмансыпацыяй жанчын, цяжка ўявіць сабе нават, што нехта апранецца раніцай у адну вопратку, апоўдні аўтобусам будзе цягнуцца праз цэлы горад з працы, каб пераапрануцца, а пасля зноў пераапранецца на вечар. У сённяшнія часы нават у тэатр людзі ходзяць амаль, як штодзень.

Што значыць быць элегантным? Некаторыя мужчыны лічаць, што дастаткова мець адзін добра пашыты касцюм нейтральнага колеру, а да яго заўсёды добра пачышчаныя туфлі і чыстую, са старанна адпрасаваным каўняром кашулю. Можа гэта і праўда. Але ў нашыя часы асабліва элегантнай і моднай стала спартыўная вопратка, у якой чалавек сябе адчувае дасканала і на працы, і ў трамваі, і стоячы ў чарзе за пакупкамі.

А наогул, калі хто хоча выглядаць элегантна, то яго вопратка не павінна кідацца адразу ў вочы. Інакш — чалавек быў бы апрануты экстравагантна.

Сяброўка

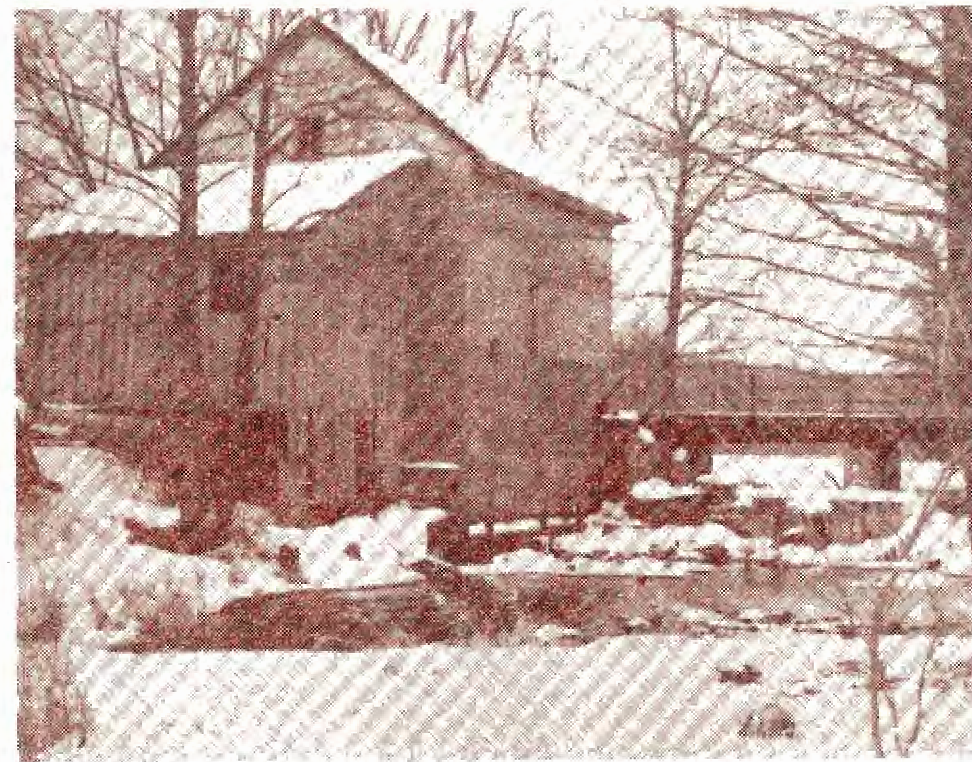
ВЕР-НЕ-ВЕР

Нас немцы каля 100 чалавек паставілі ў калону і пагналі ў канцлагер Майданэк. Я ішоў са сваімі равеснікамі. Калі завялі нас у канцлагер, немцы пачалі абвінавачваць, за што хто будзе пакараны. Даходзіць да мяне вестка, што трэба ўцякаць. Я папрасіў, каб мой друг засланіў мяне плячыма. Ён гэта зрабіў, і я даў ходу з канцлагера. Бег адтуль праз розныя вуліцы. Скінуў у час пабегу з сябе вопратку, шапку, абутак, кідаў усё гэта ў розныя бакі, каб зацерці след, каб лягчэй было ўцякаць. Аднак пасля 2-3 гадзін уцёку пачуў, што ідзе за мною пагоня. Бягуць за мной немцы і брэшуць сабакі. Тады я схаваўся ў драўляным будынку ў сена. Калі сабакі ўбеглі ў гэты будынак, я вылез з сена, каб схавацца ў іншае месца. І тут накінуліся на мяне два сабакі. Пачалі кусаць, хватаць зубамі за вопратку. Вельмі брахаў гэты малы сабака. Больпы сабака не быў такі агрэсіўны. Немец хацеў мяне ўдарыць кожанай плящёнкай-кнутом, але не біў. Пагнаў мяне назад у канцлагер. Увайшоўшы ў канцлагер, я ўбачыў, як цяжка працуюць вязні. Толькі адзін мой знаёмы, вельмі худы і зарослы, сядзіць на ляжачай паўжывой свіні. Свіння гэтая велізарная, ляжыць у драўлянай капанцы. Мой знаёмы абгрызвае свінячае вуха, якое трымаў у левай руцэ, а правай рукой стараўся адрэзаць правае вуха гэтай паўжывой свінні. Я так падумаў: табе не так яшчэ тут кепска (еў мясавуха), а мяне то будуць карміць вывараміз бруквы. Я апынуўся сярод знаёмых вязняў з калоны. Адзін з вязняў кажа мне: „Няўдача, Іван, з пабегам“, а я яму кажу, што калі б меў бутэлечку тэрпэнтыны, то зацёр бы сляды і гітлераўцы мяне з сабакамі не дагналі б па слядах. У той момант я і прачнуўся.

Іван

Іван! Слёзы паяўляюцца ў вачах, калі чытаеш твой сон. Колькі гора перанеслі людзі! Успаміны пра вайну ў сне прадвяшчаюць нейкую спрэчку, непрыемнасць, а яшчэ ж былі злосныя сабакі, свіння...

Астрон

Тут, дзе цяпер рэшткі млына каля рэчкі Чорнай, напісана значная частка гісторыі вёскі Варашылы.

(Працяг са стар. 5)

Варашылы

вакольная бедната асталася як на ляду. Праўда, пасля вайны фабрычныя руіны набыў васількоўскі войт Дамінік Сабалеўскі, прыспасобіў іх на млын, а замест кола паставіў турбіну. Млын славіўся мяккай разоўкай, духмяным пытлем, чыстымі крупамі. З'язджаліся сюды сяляне нават з-пад Янава і Карыціна. Ды гэта не цешыла варашыльцаў — на млыне працавалі ўсе Сабалеўскія і нікому чужому нават і зламанага граша не перапала. І пацягнуліся людзі на фабрыкі ў Васількове, Беластоку.

І дзіўна: змянілася карэнным чынам жыццё ў Варашылах, але традыцыйная цяга да працы на тэкстыльных фабрыках асталася. Сёння па-за сельскай гаспадаркай працуе адсюль каля 15 чалавек, з іх аж 10 на васількоўскай „Плятэроўцы“, беластоцкіх „Сяржане“ і „Фастах“, адзіная студэнтка з Варашылаў — Барбара Брулінская — і тая займаецца ў Лодзінскай палітэхніцы на тэкстыльным факультэце!

І ўсё ж і ў Варашылы завіталі перамены. Тры гаспадары заснавалі прамысловую гадоўлю курэй, адзін спецыялізуецца ў гадоўлі беконаў, яшчэ адзін пачынае будаваць ферму для курэй. Ці ў тутэйшага роду Варашылаў ды Залеўскіх, Завадскіх, Крукоўскіх, Луцкевічаў, Майсакоў, Эйсмантаў пачынаюць змяняцца зацікаўленні? Загляньце сюды ў грыбную пару, папытайце, а самі, калі не палянуецеся, набярэце поўныя кашы чарнагаловых баравікоў. Цяпер ўзімку ў Панэрцы нячысты чароту не косіць — багну меліяравалі.

Мікалай Гайдук

(Працяг са стар. 5)

Жыццё на валаску

Так і не даведаўся дзядзька Аляксандр, як гітлераўскія афіцэры разумеюць слова **„камуніст“**. З іх размовы, з допытаў зразумеў аднак, што яны рашылі злавіць усіх мужчын з вёскі Слохі, Клекатова, Агароднікі і абедзвюх Турнаў.

— Выбіць да душы! — паўтараў маёр.

— Не памятаю, як доўга мы там яшчэ ляжалі, — гаворыць Аляксандр Панасюк. — Можа гадзіну, або і дзве... Патраціў я зусім ужо надзею на тое, што буду жыць. Нават думаў па-дурному, каго з нас першага паставяць над гэтай магілай? І даходзіў да вываду, што гітлераўцы болей заўзятыя на яўрэяў, дык хіба я нейкую хвіліну даўжэй пажыву...

Здарылася інакш. Падагналі грузавы аўтамабіль і пасадзілі іх траіх у кузаў, дадаўшы ім да кампаніі двух салдатвартавых. Афіцэры размясціліся ў кабіне.

„Куды нас павязуць?“ — прыкідаў у думках дзядзька Аляксандр, у якога зноў засвяціла іскрынка надзеі.

Павярнулі ў бок Сямяціч. Ад Слохаў далятала глухая страляніна, а сухое паветра было перапоўнена пахам згарэўшай саломы і спаленай вопраткі. Спыніліся перад вёскай, там, дзе шаша ўзнімаецца на ўзгорак, дзе за гэтым узгоркам ляжалі яшчэ трупы расстраляных жыхароў Слохаў. З кабіны выскачылі афіцэры і жыва аб чымсьці гаварылі. Аляксандр Панасюк іх не разумеў, але яўрэі... Глядзеў на іх і бачыў, як яны то бледнуць, то зноў чырванеюць. Урэшце афіцэры селі на свае месцы, і аўтамабіль на поўнай хуткасці праскочыў праз спаленую вёску, праляцеў, як віхар, побач абгарэлага дота, які адзываўся яшчэ рэдкімі выстраламі. Спыніліся яны на скрыжаванні дарог, дзе цяпер размясціўся рэстаран „Кміціц“, а непадалёк знаходзіцца могільнік. Менавіта натрапілі на ўрачыстасць пахавання кагосьці важнага. Іграў аркестр, нямецкія салдаты застылі на „смірна“, а з кабіны выскачылі афіцэры і таксама з пашанаваннем знялі свае высокія, задзертыя шапкі...

...Што ж, задоўга было б расказваць усе падрабязнасці далейшага лёсу Аляксандра Панасюка. Разам з іншымі мужчынамі з навакольных вёсак астаткова апынуўся ён у смалярні на станцыі Сямяцічы, пра якую я ўжо не адзін раз успамінаў.

— На другі або на трэці дзень... цяжка цяпер прыгадаць, — кажа селянін, — у сямяцкую смалярню прыгналі савецкіх афіцэраў... Так, адных афіцэраў, радавых там не было, толькі адзін старшына з жонкаю...

— З жонкаю? Адкуль вы ведаеце, што з жонкаю?

— Бо яны жылі ў нашай вёсцы, толькі забыў, як называліся... Не помніш, старая? — звярнуўся ён да сваёй жонкі.

— А ці не будзе гэта Гарэлава? — адказала цётка Панасіха.

— Так, і я ўспомніў, напэўна Гарэлава. Такая абгарэлая, закопчаная, чорная, як з пекла родам... Гаварылі, што яна разам з мужам у гэтай точцы да апошняй хвіліны змагалася.

Так, праўду гаварылі. **Анна Гарэлава** толькі што выйшла замуж за старшыну **Сяргея Гарэлава.** Яшчэ не нацешыліся яны сваім шчасцем, а тут... вайна. І занішто на свеце не захацела гэтая жанчына расставацца з мужам, — нават у час самых жорсткіх баёў. Толькі фашысты іх разлучылі. Старшыну Гарэлава разам з іншымі савецкімі воінамі пагналі ў лагер смерці, у Сухазебры, а ёй дазволілі вярнуцца ў Слохі да гаспадара, у якога раней жыла. Але вяртацца не было да чаго і каго... Гэта аднак ужо зусім іншая гісторыя, пра якую ў нас знойдзецца яшчэ нагода пагутарыць.

— Бачыў я там яшчэ іншых знаёмых савецкіх афіцэраў — кажа дзядзька Аляксандр. — Памятаю, што быў там доктар Маліноўскі...

— А што з гэтымі яўрэямі? — пацікавіўся я.

— Уявіце сабе, што на другі ці на трэці дзень, калі нас ужо прыціснуў голад, бо немцы не давалі нам есці, знайшлі мяне ў гэтым людскім натоўпе мае сябры-жыдкі і прапануюць мне хлеб з кавалкам шынкі ці грудзінкі... Адкуль яны ўзялі гэтае дабро, я і сёння не ведаю. Але ўзялі! І яшчэ частуюць мяне! *„Бяры! —* гавораць. *— Ты нам жыццё выратаваў! Бо мы разумеем нямецкую мову і ведалі, што хацелі нас усіх расстраляць на дарозе, як сюды везлі. Ты так маліўся, так хрысціўся, што яны паверылі, што ты не камуніст, ты нас выратаваў!“*

Паелі яны і разышліся, каб ужо болей ніколі не сустрэцца.

Аляксандра Панасюка адпусцілі дамоў, дзе на папялішчы хаты чакала яго жонка з дзецьмі.

— Каня ў мяне забралі, кароў пабралі, — уздыхае селянін. — Асталося толькі тры авечкі і... голае неба над галавой...

Віктар Рудчык

ТРЫБУНА чытачоў

(Працяг са стар. 5)

КАХАННЕ

настаўнік-рэнтыст апісаў цікавы эпізод. Памерла ў селяніна жонка. Адпяваючы нябожчыцу, бацюшка часта ўжываў словы „раба божая". А ў нябожчыцы з малых год твар воспа знявечыла. Селянін, хоць і жыў блізка царквы, мала разбіраўся ў царкоўных канонах. Не сцярпеў і кажа: — Даволі вам, бацюшка, паўтараць адно і тое ж: рабая ды рабая. Рабая яна была, усім вядома, але вядома таксама, што была працавітая, гаспадарлівая, людская. То не то, што твая матушка, прыгожая, цэлымі днямі спіць, а ноччу з маладым дзячком па загуменню швэндаецца...

Каханне, абапертае толькі на „чырвоных" губах, і перадўтварае чалавека ў скаціну. Гэткі погляд я выказаў, чаго і не можа мне прабачыць Дваракоўскі. Воля яго. Саламон-цар іудзейскі, з мудрацоў-мудрэц, быў адначасова і з жарабцоў жарабец. Трымаў у сваім стадзе 1 000 наложніц. Усё.

Дзядзька Квас

Нашы пажарнікі

У БЕЛЬСКУ

Пажарная ахова ў Бельску абгароджана трыма вуліцамі: Каперніка, Варынскага і Замкавай, якія ствараюць трахкутнік. Выязныя брамы з гаража знаходзяцца з боку вуліцы Замкавай. Выездаў да пажараў тут не бракуе, Бывае, што і па некалькі разоў у дзень. Раён аховы немалы, бо аж пяць гмін.

Шафёры пажарных баявых машын, выязджаючы з гаража, каб хутчэй ратаваць дабытак і не дапусціць да пашырэння пажару, вымушаны страціць многа часу, пакуль уключацца ў агульны рух на вуліцы Каперніка ці Варынскага, бо няма тут ніякага знаку, які б вулічным шафёрам звяртаў увагу, што ў гэтым месцы ў кожную хвіліну можа выехаць баявая пажарная машына. А на няшчасце тут многа не трэба. Бо не відаць Замкавай вуліцы. Добра было б, каб бельскія ўлады зацікавіліся гэтым і паставілі па два знакі на вуліцы Каперніка і Варынскага для агульнага дабра і бяспекі.

С. Сцепанюк

У ТРАСЦЯНЦЫ

Адной з найбольш актыўных арганізацый у Трасцянцы з'яўляецца пажарная ахова. Налічвае 33 пастаянныя члены і 5 прыхільнікаў. Сярод членаў ОСП — дзве жанчыны. Актыўна працуе праўленне, якім кіруе шматгадовы старшыня яго Іван Грыгарук. У склад праўлення ўваходзяць таксама: Аляксандр Пашко — начальнік пажарнай аховы, яго намеснік — Іван Міхальчук, сакратар — Рыбінскі Міхал, касір — Ігар Васілюк, а таксама Іван Тайгуноў. Усе яны людзі сур'ёзныя і карыстаюцца вялікім аўтарытэтам.

Трэба яшчэ сказаць, што ОСП у Трасцянцы арганізавалася яшчэ ў 1931 годзе і ўжо людзі рыхтуюцца да свайго юбілею — 50-ай гадавіны арганізацыі. Найбольш стараюцца, каб арганізаваць памятны куточак. А бліжэйшыя планы — гэта пастаянная дзейнасць на тэму, як пазбягаць пажараў, як з імі змагацца. Хочуць у бліжэйшы час арганізаваць дахадовую забаву.

Рута

Сакратар ВП ТППР Мар'я Альшэўская вітае маёра Г. Казарэза.

ВЕЧАР ДРУЖБЫ

Субота. У чаромхаўскім доме культуры „Калеяж" натоўп. Чыгуначнікі, школьная моладзь, жыхары навакольных вёсак прыйшлі на сустрэчу з афіцэрамі Савецкай Арміі. Госці былі запрошаны гмінным праўленнем Польска-савецкай дружбы з нагоды 62 гадавіны Савецкай Арміі.

Пачынаецца асноўная частка вечарыны. З святочным дакладам выступае І сакратар вузлавога камітэта ПАРП, потым прадстаўнік Савецкай Арміі маёр Генадзь Казарэз. І адно, і другое выступленне расказвае пра баявы шлях савецкага салдата і пра ролю савецкіх войск у цяперашні час. Афіцыяльную частку заканчвае выступленне сакратара Ваяводскага праўлення ТППР Мар'і Альшэўскай-Трахімяк, якая ўручае савецкім гасцям падарункі. У зале гарачая сяброўская атмасфера. І вось яшчэ адна сяброўская сустрэча. Гэта сустрэча з бельскімі „Васілёчкамі" і дубяжынскімі „Дубочкамі", якія былі запрошаны на святочны вечар. Праграма вельмі спадабалася ўсім, а асабліва салдацкія песні ў выкананні дубяжынскіх хлопцаў.

І яшчэ адна ўрачыстасць адбылася ў той дзень **у чаромхаўскім** „Калеяжы" — уручэнне ганаровых залатых значкоў ТППР і пачэсных грамат чаромхаўскім дзеячам гміннай ТППР-аўскай арганізацыі. І так, залатыя значкі атрымалі: З. Селях і Н. Філімонюк, а ганаровыя граматы — Ю. Дубковіч, М. Гарадкевіч, Л. Ляскоўскі, Н. Філімонюк і З. Селях.

Вечар у чаромхаўскім „Калеяжы" з нагоды 62 гадавіны Савецкай Арміі быў вельмі ўдалы, а гэта заслуга чаромхаўскіх ТППР-аўцаў і Ваяводскага праўлення ТППР у Беластоку.

Тэкст **Ул. Сідарука**
Фота **Тамары Курдалевіч**

КЛУБ У ЯГАДНІКАХ

Ад месяца студзеня гэтага года ў Ягадніках штодзень адкрыты клуб прэсы і кнігі. Кожны вечар збіраецца тут многа вясковай моладзі. У клубе можна пагуляць у розныя гульні, паглядзець тэлевізар, пачытаць газеты. У клуб часта заходзяць і старэйшыя жыхары, каб купіць розныя дробязі.

Кіраўнік клуба дбае, каб паліцы не былі пустыя, і ўвогуле сумленна выконвае свае абавязкі. Доўгімі вечарамі ў клубе весела і прыемна праходзіць час.

Ян Карчэўскі

МЯШАЛЬНЯ КАРМОЎ

Бельскі ГС мае ў Відаве сваю мяшальню кармоў. Кіраўніком тут з'яўляецца Васіль Трашчотка, а Павел Бусловіч — яго намеснік. Тэхнолагам працуе Міхал Асіпюк. Разам у мяшальні працуе 18 чалавек. Кожная брыгада штодзень рыхтуе па 30 тон мяшанкі. Машынамі корм з Відава развозіцца па ваколіцы і на склад ГС у Бельску. Відаўская мяшальня працуе ўжо больш як 15 гадоў. Тутэйшыя брыгады прымаюць удзел у конкурсе „Брыгада сацыялістычнай працы".

Румі

ВЕТЭРЫНАР НА ВЁСЦЫ

Калі ў бельскай ветэрынарыі не хапала машын, каб маглі лекары выязджаць да хворай жывёлы, сяляне былі вымушаны наймаць таксі. Такім чынам пераплачвалі за паслугу. Цяпер у бельскай лячэбніцы для жывёлы ёсць тры добрыя машыны, ёсць і шафёры. Але сяляне ў далейшым наймаюць таксі, каб ратаваць хворую жывёлу. Чаму?

Вось на гэтае хітрае пытанне мы, сяляне, чакаем адказу ад ваяводскай ветэрынарыі ў Беластоку. Мне прыпамсі здаецца, што калі справа датычыць жыцця жывёлы, дык таксама, як і ў выпадку чалавека, бензіну павінна хапіць.

Валянцін Семянюк

САПСАВАНЫЯ ТЭЛЕФОНЫ

Ужо многа часу прайшло, як нашы леснікі не карыстаюцца сваімі тэлефонамі ў лясніцтве Замоша і Масева ў Белавежскай пушчы. Тэлефоны тут стаяць для аздобы, бо яны сапсаваныя. Некалькі разоў прыязджала тэхнічная дапамога сувязі з Гайнаўкі, але толькі прыязджалі, направіць не направілі. Тэлефоны вельмі тут патрэбныя ўсёй лясной службе.

УКС

НАША ПОШТА

Добры дзень, дарагая „Ніва"! Пішу „дарагая", бо сапраўды „Ніва" з'яўляецца для мяне зараз адзінай сяброўкай, ад якой магу даведацца пра розныя цікавыя рэчы са сваіх родных старон, менавіта з Гайнаўшчыны, Бельшчыны і Беласточчыны. Называюся я Янка Бура. Зараз мне 34 гады. Нарадзіўся і выгадаваўся я ў вёсцы Тарнопаль, што на Гайнаўшчыне. Там прайшлі мае дзяцінства і маладосць. Навучыўся там роднай беларускай мове — гаварыць, чытаць і пісаць. З Гайнаўшчыны многа разоў я пісаў у „Ніву" розныя апавяданні і гумары. Бываў таксама на з'ездах карэспандэнтаў „Нівы". Быць можа, усё было б добра, пісаў бы і далей, але мяне прызвалі ў армію на два гады ў горад Шчэцін. Ды і нездарма кажуць, што час змяняе людзей. Таксама было і са мной. Вярнуўшыся з арміі, я працаваў тры гады ў Беластоку магазінерам. Потым восем гадоў працаваў электраманцёрам на Беластоцкім прадпрыемстве тэхнічнай абслугі сельгасгурткоў „Эльтор". Зараз ужо два гады я брыгадзір на энергетычным пастарунку ў горадзе Сэйны. І хаця ўжо амаль чатыры гады жанаты і знаходжуся ў польскім асяроддзі, аднак сваёй роднай мовы не забыў і не забуду да канца жыцця. Я жанаты ў далёкім пасёлку Краснаполь, што на Сувальшчыне. Гэта па дарозе Сэйны-Сувалкі. У тутэйшым клубе кніжкі і прэсы „Рух" я адзін выпісваю і чытаю тыднёвік „Ніва".

Чытаючы першы нумар „Нівы" з гэтага года, не прамінуў я таксама вашай просьбы, у якой просіце чытачоў ахвяраваць запасныя нумары „Нівы". Тут жа я заглянуў у сваю калекцыю і пераглянуў „Ніву" ад пачатку да канца за гады 1977, 78 і 79. Выпісаў усе нумары, якіх мне бракуе. І тут устрымаўся і рашыў звярнуцца да вас з такім пытаннем: ці выслаць вам усе нумары „Нівы", якія я маю, ці мо толькі некаторыя патрэбныя. Тады напішыце, якія патрэбны. Ахвотна вышлю ўсе. Адначасова звяртаюся з пытаннем, ці прымеце мяне ў рады сваіх карэспандэнтаў. Я ўжо 12 гадоў да вас не пісаў, але цяпер прыйшла зноў ахвота весці з „Нівай" перапіску. Напішыце: так ці не.

З паважаннем ваш пастаянны чытач
Янка Бура

Ад рэдакцыі. Адказ на самае важнае пытанне: ахвотна прымаем вас у рады нашых карэспандэнтаў. Адносна высылкі „Нівы": ужо не высылайце, усе патрэбныя нумары мы ўжо атрымалі ад чытачоў.

АДГАЛОСКІ

„КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК".

„Краязнаўчы слоўнік" М. Гайдука вельмі папулярны сярод чытачоў. Аўтар гэтай рубрыкі не толькі здольны журналіст, але і таленавіты гісторык. Дзякуючы яго пяру і цярплівасці ў пошуках, можам даведацца многа аб гісторыі нашых вёсак, аб розных кутках і аб нашых продках.

Часта лягчэй знайсці іголку ў сене, чым нейкую важную інфармацыю аб нашым мінулым. У архівах розных бедна пра нас. І таму легенда мае вялікае значэнне. Яна передаецца з вуснаў у вусны, але вялікая доля праўды застаецца ў ёй.

Каштоўнае тое, што калісьці было, і тое, што закадавана ў легендах і казках. Сардэчнае дзякуй М. Гайдуку за яго працу. Не ўсе яшчэ, праўда, вёскі Беласточчыны апісаны аўтарам. На гэта трэба часу. І нават гісторыя Дубіч Царкоўных гэта белая пляма. Вучні нашай школы і не толькі яны адны хочуць ведаць пра сваю вёску і толькі адзін М. Гайдук можа гэта ім расказаць. На яго мы і ўскладаем надзею.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ЯК Я ШУКАЎ БОТЫ", „Ніва" № 52 (1244) ад 30 XII 79 г.

Адказвае: WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" w BIAŁYMSTOKU.

W sprawie niemożliwości zakupienia w sklepach obuwniczych obuwia dziewczęcego zimowego informuję, że pokrycie potrzeb rynku na ten rodzaj obuwia wynosi 45%. Obuwie jest ściśle dzielone na szczeblu centralnym i wojewódzkim na pion wiejski i miejski.

W obecnej sytuacji ze względu na znane trudności przemysłu, nie jesteśmy w stanie pokryć potrzeb rynku na szereg asortymentów obuwia zimowego i całorocznego wszystkich grup wielkościowych.

Z-ca Dyrektora
Anatol Siergiejuk

Да публікацыі: „РАМЕСНІК ГЭТАК НЕ РОБІЦЬ", „Ніва" № 47 (1239) ад 25 XI 79 г.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W HAJNÓWCE.

Jak zostało ustalone w styczniu 1979 roku mieszkaniec wsi Tofiłowce, gmina Dubicze Cerkiewne, Ob. Żuber Włodzimierz zlecił wykonanie remontu imadła kowalskiego. Pomimo, że kierownik warsztatu Jurczuk Włodzimierz uprzedzał zleceniodawcę o tym, że nie jest w stanie wykonać tej usługi ze względu na brak odpowiedniego materiału i odpowiedniego sprzętu do nagwintowania gwintu prostego, zleceniodawca pozostawił w tym warsztacie imadło bez pokwitowania.

Decydując się na pozostawienie imadła bez pokwitowania, zlecenie nie nastąpiło formalnie, a jedynie na własne ryzyko Ob. Żuber Włodzimierz pozostawił ten przedmiot.

Obecnie to imadło znajduje się w warsztacie i w każdej chwili zleceniodawca może je odebrać. gdyż w dalszym ciągu warsztat nasz nie może wykonać tej usługi.

Wiceprezes D/s Handlu i Usług
inż. M. Gacuta

Да публікацыі: „ДЗЕ КУПІЦЬ БАТАРЭЙКІ", „Ніва" № 2 (1246) ад 13 I 80 г.

Адказвае: WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" ZAKŁAD ARTYKUŁAMI PRZEMYSŁOWYMI I SPOŻYWCZYMI W BIAŁYMSTOKU.

WZSR — ZOAPiS uprzejmie informuje, że zaopatrzono Gminną Spółdzielnię Narew w latarki elektryczne, żarówki i baterie.

Brak w ciągłym zaopatrzeniu baterii do latarek spowodowany był nierytmiczną dostawą przez producenta tj. Zjednoczone Zakłady Elektrotechniczne „Centra" w Stargardzie Gdańskim.

W miesiacu styczniu otrzymaliśmy zaległą dostawę baterii z IV wk. 79 r. co w poważnym stopniu poprawiło zaopatrzenie sieci detalicznej na terenie całego województwa.

Kierownik Działu
T. Olechno
Z-ca Dyrektora
mgr **Wiktor Jakimowicz**

НЯСПРАЎНАЯ ХРОНІКА

У вёсцы Кур'яны гміны Заблудаў загарэўся мураваны будынак, прыстасаваны да гадоўлі курэй. Быў ён уласнасцю двух гаспадароў вёскі. У выніку пажару згарэла 14 тысяч штук курэй, вартасць 7 мільёнаў злотых.

Імпартгумар

НЕНАРМАЛЬНА...

— Добры дзень, Міша! За апошні час, бачу, ты вельмі вырас.
— Нармальна.
— Ты ўжо вялікі — не Міша, а Міхаіл.
— Нармальна.
— І нават Міхаіл Ягоравіч.
— Нармальна.
— Як жывеш?
— Нармальна.
— А здароўе?
— Нармальна.
— А наогул твае справы?
— Нармальна.
— Як заняткі ў інстытуце?
— Нармальна.
— Ужо перайшоў на другі курс? Ого!
— Нармальна.
— Чуў, што па фізіцы кульгаеш?
— Нармальна.
— Як тваё бацькі? Здаровыя?
— Нармальна.
— У бацькі, чуў я, быў інфаркт?
— Нармальна.
— Маці хварэла запаленнем лёгкіх? Як цяпер?
— Нармальна.
— Бачу, чытаеш „Палтаву". Ну як?
— Нармальна.
— Наогул Пушкін табе падабаецца?
— Нармальна.
— Мне перадавалі, што ты ў МХАТе глядзеў „Братоў Карамазавых". Тваё ўражанне?
— Нармальна.
— Кажуць, збіраешся жаніцца?
— Нармальна.
— Прыгожая нарачоная?
— Нармальна.
— Як будзеце жыць?
— Нармальна.
— Бацькі будуць памагаць?
— Нармальна.
— Дзіўна размаўляеш, малады чалавек.
— Нармальна.
— Ну і дурань жа ты, Міша!

Г. Рыклін

Без слоў.

Жончын рэцэпт

З дружбакамі ўперагонку
(Хто сакрэт хаваў!)
Гнаў Сымонка самагонку,
Гнаў і паддаваў.

Як маглі, маскіравалі
Бровары ў ляску,
І па тыдню бушавала
Брага ў бражніку.

Весяліліся ў дастатку
Добра з году ў год.
Ну, а ў сем'ях — непаладкі,
Цесна ад згрызот.

Да ўчастковага іх жонкі
Бегалі не раз,
Ды ў каністрах самагонкі
Не малеў запас.

Неўзабаве наш Сымонка
З лесу ледзь прыдзжаў.
„Не ўдалася самагонка", —
Плюнуўшы, сказаў.

Потым зноў аж звёўся проста,
Нёс пусценькі гляк:
„Што за д'ябла карост?
Ані ў моц, ні ў смак!.."

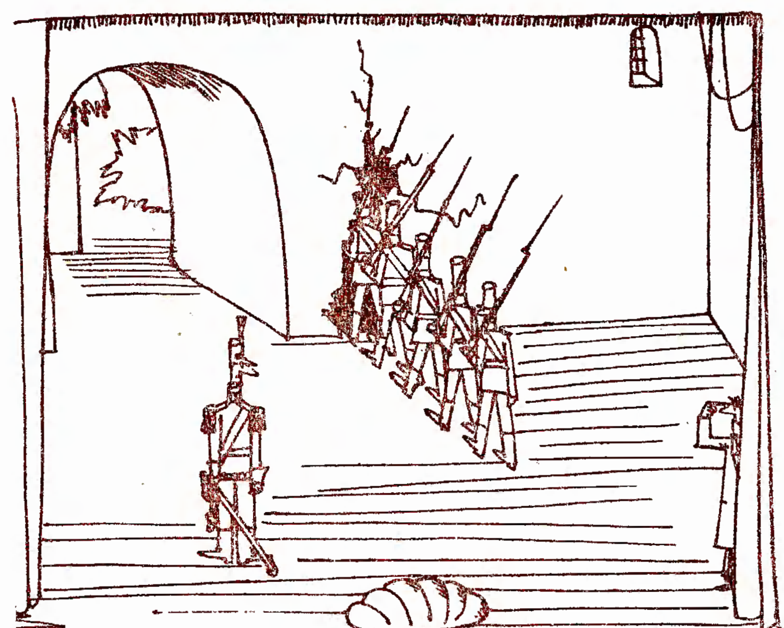
Ведаць мог адкуль Сымонка,
Што яму заўжды
Падсыпала ў брагу жонка
Нейкай там брыды.

Разлаваўся наш Сымоне
(І ў сяброў нялад),
Больш не сох па самагоне —
Разбіў апарат.

Так і звёўся чад Сымонкаў,
Вёска ажыла,
Бо рэцэпт сваім сяброўкам
Жонка аддала.

Хведар Чэрня

САКРЭТ ПОСПЕХУ

— Ты бачыш, як за Міколаю дзяўчаты бегаюць!
— Эгэ, напазычаўся б ты столькі, як Мікола, то і за табою б беглі.

— Пара дадому, Эдвін. Мне здаецца, ты перанапружваеш вочы.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Жонка: — Доктар, вы толькі што глядзелі майго мужа. Ёсць хоць якая-небудзь надзея?

Лекар: — Гледзячы чаго вы спадзяецеся, мадам.

*

Паліцэйскі спыніў у Бастоне таксі і пытае шафёра:
— Ваша імя?
— Цім О'Рыордан.
— Вось здарова! У мяне такое ж прозвішча, і я такса ірландскага паходжання. А адкуль вашы бацькі?
— З Дубліна.
— Надзвычайна! Мае старыя таксама адтуль.

Яны пагаварылі аб Ірландыі, і паліцэйскі сказаў:
— Вельмі прыемна было пабалакаць з табою, Цім. Цяпер я павінен аштрафаваць таго хлопца, які нахабна кінуўся пад колы тваёй машыны.

*

— У Сміта быў два разы адзёр, і ён памёр...
— У першы ці ў другі раз?

Удаў: — Я глыбока веру, што гіпноз прыносіць толькі карысць.

УСЁ, ЯК МАЕ БЫЦЬ

Жонка мужу, які ўвайшоў ледзь трымаючыся на нагах:
— Дзе ж ты так доўга бадзяўся? За газ і святло заплаціў?
— Хіба ж ты не бачыш, што я пад газам ды яшчэ з ліхтаром пад вокам... — прамармытаў ён.

ТУРБОТА ПРА ЗДАРОЎЕ

— Навошта гэта ты, Пятруська, пабіў усе чаркі? — спытаў бацька ў чатырохгадовага сына.
— А дзеля таго, каб ты не заглядаў у іх... Я ж чуў, як мама казала, што ты любіш у чарку заглядаць, а гэта шкодзіць здароўю.

ЗРАБІЎ ЗАХАДЫ

Нейк цырульнік звяртае ўвагу свайму кліенту.
— Вельмі рана лысееце. Ці робіце вы што-небудзь, каб прадухіліць выпаданне валос?
— Так. Вось нядаўна падаў у суд заяву на развод.

ШТО ТУТ ГАВАРЫЦЬ?

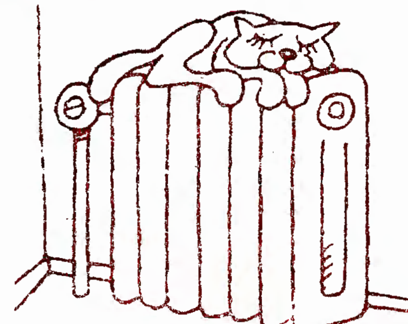
Да лекара прыйшла хворая жанчына. Бачыць, за сталом сядзіць бледны ды худы лекар.
— На што скардзіцеся? — пытае лекар.
— Ды што я вам буду скардзіцца, як вы, я бачу, і самі ледзь дыхаеце, — кажа жанчына.

З „Весніка Задрыпоніі"
ГЭТА ЦІКАВА

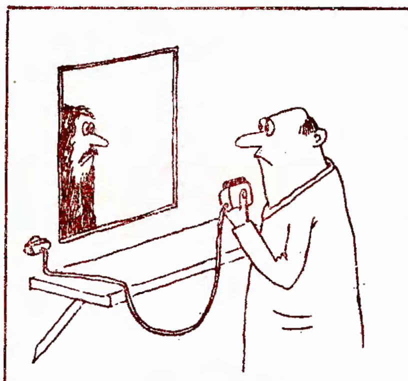
У час правядзення рэвізіі на складзе прамысловых тавараў № 7 на галаве загадчыка М. Пыжыкоўскага неспадзеўкі загарэлася шапка.

ПЫТАННЕ ТРАФІМА КАЗЯЎКІ

Ці трэба плаціць зарплату чалавеку, для якога праца — задавальненне?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Kolorowe jarmarki

Z repertuaru **Janusza Laskowskiego**
Słowa: **Ryszard Ulicki**
Muzyka: **Janusz Laskowski**

Kiedy patrzę, hen, za siebie,
w tamte lata, co minęły,
czasem myślę, co przegrałem,
ile diabli wzięli.
Co straciłem z własnej woli,
ile przeciw sobie.
Co wyliczę, to wyliczę,
ale zawsze wtedy powiem,
że najbardziej mi żal

kolorowych jarmarków,
blaszanych zegarków,
pierzastych kogucików,
baloników na druciku,
motyli drewnianych,
koników bujanych,
cukrowej waty,
z piernika chaty...

Gdy w dzieciństwa wracam strony,
dobre chwile przypominam,
mego miasta słyszę dzwony.
Czy ktoś czas zatrzymał?
I gdy pytam cicho siebie,
czego żal dziś tobie...
Co wyliczę, to wyliczę,
ale zawsze wtedy powiem,
że najbardziej mi żal

kolorowych jarmarków...

ВОСЬ МАТАЦЫКЛ

— Вось і матацыкл купіў! Не матацыкл, а сіла!
— Ну, і як жа ён ездзіць?
— Цудоўна!
— А чаму ты пешкі ходзіш?
— Ды не хачу, каб клапаны сціраліся.

ГУМАР З БАРАДОЙ

ДБАЙНЫЯ КУМЫ

Паехалі два кумы ў канцы зімы на кірмаш. Аж тут раптам дождж. А яны ў кажухах. Ну, хоць плач, так ім адзежы шкада. Раптам адзін крыкнуў:
— Кум, я прыдумаў!.. Давайце памяняемся кажухамі. Вось тады вам не будзе шкада майго, а мне вашага...

СТАРАННЫЯ ВЫКАНАЎЦЫ

У правінцыяльных рускіх тэатраў не было статыстаў і іх замянялі салдаты, падчас іграючы з празмернай стараннасцю. У адным спектаклі групе салдат было загадана капіраваць дакладна тое, што будзе рабіць знакаміты артыст-гастралёр П. Васільеў.

Прызвычаеныя слухацца безагаворачна, салдаты зразумелі гэты загад даслоўна. П. Васільеў, чытаючы маналог, укленчыў. Зараз жа сталі на калені і ўсе статысты. Акцёр пачаў чытаць малітву — салдаты пачалі яе паўтараць.

— Ціха! — прашыпеў у бок статыстаў Васільеў. І яны хорам гукнулі: „Ціха!"

Не вытрымаўшы, Васільеў усхапіўся і ўцёк за куліcы. Тут жа за ім кінуліся і ўсе яго пераймальнікі.

У НАГУ З ВЕКАМ...

Адміністрацыя аднаго канадскага тэатра знайшла цікавую прынаду для гледачоў. У афішы, якая паведамляла аб новай пастаноўцы оперы Ш. Гуно „Фауст", вялікім шрыфтам былі набраныя наступныя словы: „У другім акце оперы праспіва Маргарыты будзе заменена машынай найноўшай сістэмы з назвай фірмы, выведзенай вогненнымі літарамі. Публіка пачуе кожнае слова ў славутай баладзе аб каралю Фульскім, паколькі машына працуе абсалютна бясшумна!"

ЦЯЖКІ ГРУЗ

„Прашу зняць з мяне 48 скрынак тары, бо яна вісіць на мне паўтара года".

(З заявы)

Не прыслухоўвайся да чужых парад. Калі б яны былі карыснымі — імі б карысталіся самі, а не давалі табе.